

PRØVENUMMER

LES OM:

Modellbruk betyr fortsatt rasering

Et uttrykk har vært mye framme i landbruksdebatten i det siste: Modellbruk. Fra staten og ledelsen i Bonde- og Småbrukarlaget har det vært hevdet at de skal sikre vanlige bønder ei levelig inntekt. Virkeligheten er en helt

annen. Modellbruka legger opp til fortsatt rasering av de små bruka. Det er ikke uten grunn at størrelsen og driftsformen på modellbruka ikke har vært trekt fram i lyset. På side 15 kan du lese hva de innebærer. Side 15.

HVORFOR UTGIR AKP(m-l) «SIGDEN»?

Dette spørsmålet får du svar på i intervjuet med Pål Steigan, formann i AKP (m-l). Han tar også for seg klasseforholda på landsbygda, internasjonale erfaringer og hvorfor det bare er sosialismen, proletariats diktatur, som kan ivareta interessene til den arbeidende befolkninga på landsbygda.



TRAKTORPRISENE



Avansen på traktorer er kjempehøy, noe som igjen har betydd store profitter for maskinfirmaene. I Solør/Odal er det i gang en aksjon som retter seg mot disse avansene. Sigden har intervjuet Arne Skytteren, en av lederne for traktoraksjonen.

«AVLØSERYRKET ER FAGARBEID»

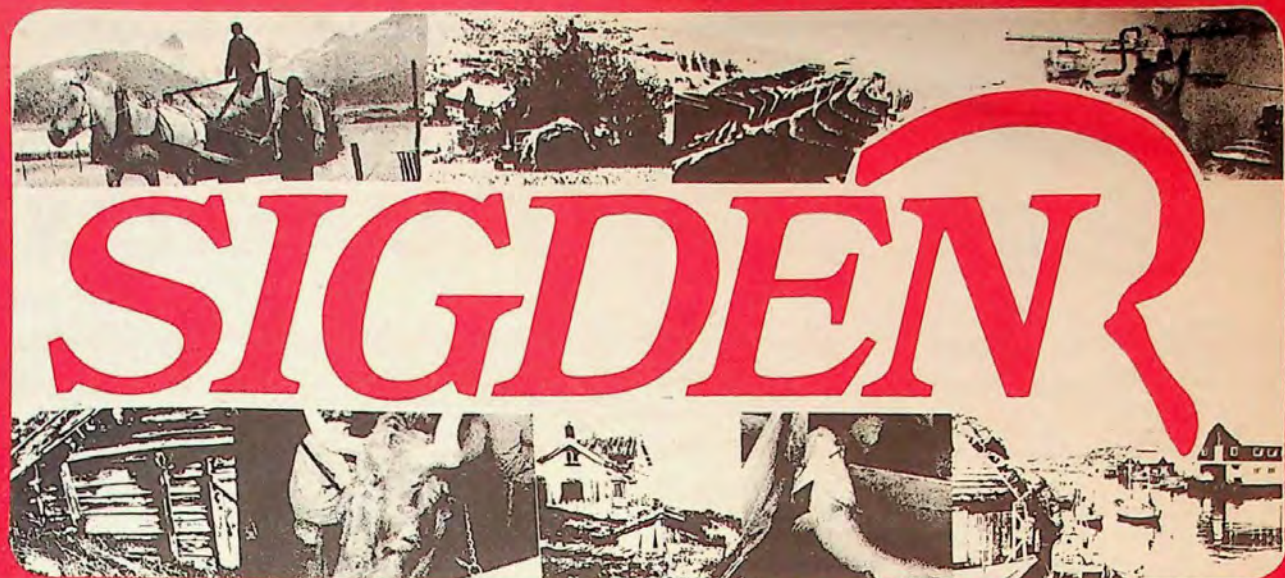
Sjøl om det bare er ett år sia avløserordninga kom i gang, har vi allerede rundt 3 000 avløserer her i landet. I vår kom det en tariffavtale for dette nye proletariats på landsbygda. Vi har en artik-

kel som vurderer denne avtalen. Og vi har intervjuet noen avløserer i Rørosdistriktet om de viktigste sakene for avløserne nå: Lønn, arbeidsforhold og ansettelsesvilkårene.

«LÆR AV TACHAI»!

«Lær av Tachai» – sier kineserne. Og med rette! For bønderne i denne vesle, karrige fjellbygda har forvandla nakne bergsider til bugnende åkrar. Slik står det som føredøme, ikke berre for kinesiske bønder, men arbe-

dende bønder verda over. Historia om Tachai er og historia om korleis sosialismen utviklar landbruket, ikkje legg det ned slik det skjer i vårt eige og andre kapitalistiske land.



UTGITT AV ARBEIDERNE KONGUNISTPARTI (marxist-leninistene)

1977 - Kr 2,50

Årgang 1 - nr. 1

DIREKTØREN VIL LA BØDENE BETALE SIN EGEN STAHE:

Arbeiderne ved Fellesmeieriet tvang ledelsen i kne



BILDET: Fra streiken på Fellesmeieriet i Oslo.

Ei lønnsøking på kr. 1,50 i timen, og et garantert forskudd på tariffoppgjøret til våren på 50 ore blei resultatet av streika til arbeiderne ved Fellesmeieriet i Oslo. Dermed ga de bedriftsledelsen, med direktør Ole Nygård (inntekt godt over 200 000) i spissen, et sviende nederlag. Arbeidsforholda ved det nye kjempemeieriet til 150 millioner kroner, er svært dårlige. I tillegg kommer at lønna er lav, for streika lå den på kr. 27,62 i timen. Altså atskillige kroner under

gjennomsnittlig industriarbeiderlønn i Oslo.

SAMME KRAV SOM DE ARBEIDENDE BØDENE

De arbeidende bønderne i Norge har lenge kjempet for å komme opp i samme lønn som gjennomsnittet for industrien. Det målet har også meieriarbeiderne satt seg. Direktør Ole Nygård, derimot, ville hverken gi lønnsøkinger eller forhandle for arbeiderne gikk tilbake til jobben. Beg-

ge deler måtte han gi tapt på.

Med den steile holdninga si sørga ledelsen for meieriet for produksjonsstans i flere dager. Det økonomiske tapet av dette velter de nå over på leverandørene til meieriet. Bønder, som sjøl har stilt kravet om gjennomsnittlig industriarbeiderlønn, skal nå altså betale for at en steil og reaksjonær ledelse nekta å innfri et krav som ville gitt ei lønn UNDER denne gjennomsnittet.

Streika ved Fellesmeieriet understreker de felles interessene til arbeidere og småbønder. Både ved at krava er like, og ved at de blir ramma av den samme fienden, godt støtta av en klikk storbønder. Arbeiderne ved Fellesmeieriet rev maksa av ledelsen, også når det gjelder holdninga til leverandørene. Streika deres danner et godt utgangspunkt for større enhet mot ledelsen i landbruksmonopola.

KREV FERIEORDNINGA GJENNOMFØRT NO!



BILDET: Fiskerne har enda ikkje fått noen ferieordning til tross for at den er vedtatt innført for flere år siden.

I 1972 vart det vedtatt ei avtale om ferie for fiskarar, mellom Noregs Fiskarlag og staten. I dag, 5 år etter, er ferieavtala fortsatt ikkje satt ut i livet.

Grunnen er krangel om gjennomføringa reint teknisk og finansieringa av fiskeriavtala. Og dei ansvarlege tingarane meiner at avtala først kan starte opp ein gong i 1978 eller 79.

Dette dreier seg maksimalt om ca. 70 millionar kroner. Ei dråpe i havet for staten, men eit viktig prinsipp for fiskarane sjølve. Ta saka opp i lokallaga, og krev avtala gjennomført no! Tingarane og staten har alt somla 5 år for mykje...

Klassestriden på landsbygda

Nedlegginga av eit hundre tusen mindre gardsbruk i åra etter krigen fortel om ein landbrukspolitikk som har retta seg direkte mot klassen av småbrukarar.

Under dekkje av omgrep som «bærekraftige einingar», «strukturnormalisering» og «arbeidskraftsreservar», har styresmaktene medvite drive titusener av familier bort frå heim og jord. Denne politikken er i eitt og alt Arbeidarpartiet sitt verk, lagt opp for å sikre monopola uinnskrenka profitt.

Men dei har og kunne stø seg til storbøndene og deira organisasjonar. Statsmakta og storbøndene har sams interesse av å kuva småbøndene og jordbruksproletarane.

Konsentrasjon av jord og kapital, aukande tal av storbønder og godseigarar på den eine sida og utarming av dei arbeidande bøndene og jordbruksproletarane på hi side, vert resultatet. Denne utviklinga har vore ein hard klassestrid, sjølv om overflata etter måten har sett roleg ut.

Det har vokst fram ein motstand mot politikken som så urettvist og hardt har ramma småbrukarane. Hitraaksjonen var eit uttrykk for denne motstanden, og ein freistnad på å presse fram ein vending i tilhøva.

Småbrukarane og kombinasjonsbrukarane utgjør i tal omlag 90 000, og er utan samanlikning den største gruppa av produsentar i landbruket. Men dei bur spredt, er heller dårleg organisert og har innbyrdes liten kontakt. Isolert og aleine kan dei ikkje vinna fram, deira fiendar er for sterke.

Dei arbeidande bøndene og jordbruksproletarane kan berre vinne fram i striden for krava og interessene sine når dei går saman med proletariatet i byane og skaper ein brei einskapsfront mot statsmakta og kapitalen.

Dei arbeidande massane i by og bygd har sams interesser og eit felles mål: Den sosialistiske revolusjonen og oppbygginga av eit sosialistisk Noreg, ei sosialistisk landsbygd tufta på samyrkje og sosialistiske produksjonstilhøve. Berre sosialismen kan gje folket full fridom og trygge kår, no og i framtida. Dei arbeidande massane i Noreg har vanta eit konsekvent, revolusjonært kommunistisk parti til å leie kampen. Dette partiet — Arbeidernes Kommunistparti (marxist-leninistene) — er skipa.

AKP(m-l) som er arbeidarklassen i Noreg sitt parti, vil leia folkemassane i by og bygd til storm på den kapitalistiske ordninga, styrte borgardiktaturet og opprette folkemaktas diktatur — det proletariske diktaturet. Dette er den grunnleggjande føresetnaden for å byggje opp eit sosialistisk Noreg.

I denne rettvise og naudsynste, historiske bestemte kampen vil dei undertrykte klassane i bygd og by gå saman, og sigerrikt skape det nye samfunnet.

Blir det et fiske-riprodusentenes Sentralforbund?

Sterke krefter innafor fiskeforedlingskapitalen går nå inn for å danne et «Fiskeriprodusentenes Sentralforbund», etter modell av Landbrukets Sentralforbund. Forbundet vil innbefatte alle giganter innafor foredling, som Frionor, Findus og FI-NO-TRO.

Dersom sentralforbundet

blir etablert, vil det bety en kraftig styrking av monopola innafor fiskeriomsetningen. Ved samarbeide de ulike foredlingsfirmaene i mellom, kan råfiskeprisen holdes nede, rasjonaliseringa av de små foredlingsbedriftene vil skyte fart, og utsvettinga av arbeiderne på anlegga øke.

SIGDEN

Postboks 30, Veitvedt, Oslo 5.

«SIGDEN» utgis av Arbeidernes Kommunistparti (marxist-leninistene).

Redaktør og ansvarlig utgiver: Finn Sjøe

Trykt i A/S Duplotrykk.

Arbeidernes Kommunistparti (marxist-leninistene)

Postboks 211, Sentrum Oslo 1.

Henvendelser til partiet kan eller formidles

gjennom avisa «Klassekampen» på tlf. (02)

35 22 50, adr. Øvregt. 7, Oslo 5.

Bondekvinnelaget krever yrkesstatus

Et krav om yrkesstatus for bondekvinna var det viktigste som kom ut av landsmøtet til Bondekvinnelaget i Bode. I samband med dette krevde landsmøtet en rettferdig beskatning som var basert på at bondekvinna er å regne som yrkeskvinne. Videre at hun har krav på samme sosiale ytelser som andre arbeidstakere.

Dette er krav som gjelder dem som utfører 1/3 av årsverka i norsk jordbruk. I mange år har dette vært krav som har vært diskutert og reist i mange lokallag i Bondekvinnelaget. Først nå slo det altså igjennom på et landsmøte, lenge etter at f. eks. Kvinnefronten har tatt saka opp i sin propaganda. Spørsmålet nå er hva den gjenvælgte forkvinna i Bondekvinnelaget, Astrid Dirdal Hegrestad, og den øvrige toppen i organisasjonen vil gjøre med krava. Uten at lokallaga aktivt følger saken opp, er vi redd det blir fint lite.

BRYT MED LINJA TIL LEDELSEN

Bondekvinnelaget har nå ca. 30 000 medlemmer, og er altså



BILDET: Omtrent 1/3 av årsverka i landbruket blir utført av kvinner. Yrkes-status for dem stod sentralt på årsmøtet i bondekvinnelaget. (Foto: Samfoto)

en relativt stor organisasjon. Men organisasjonen ivaretar så langt fra interessene til disse medlemmene. Flere og flere bondekvinner har innsett at det er nødvendig at organisasjonen begynner å ta opp saker som angår kvinnene sin stilling i samfunnet generelt, og bondekvinna spesielt. Slike ting som at bondekvinna

må trekkes med i Bondekvinnelaget aktivt, kampen for yrkesmessig status, daghjem o.l.

Hittil har Bondekvinnelaget vært leda av folk som har innnevra organisasjonen til kun å ta opp ting som søm, eldreomsorg og religiøse spørsmål. Dette er ei djupt reaksjonær og passiviserende linje som det er nødvendig å bryte med før det

kan bli tale om noe gjennombrudd i kampen for bondekvinna sine interesser.

Sigden vil i tida framover følge opp ting som gjelder bonde- og småbrukerkvinnene, og sette søkelyset på en del av de viktigste problema de sliter med.

GROV KLASSEDOM MOT CHAMPIGNONARBEIDERNE

Det borgerlige rettsapparatet fikk føyd til en ny, grov klassedom på rullebladet da dommen i den såkalte «Champignonsaka» ble avsagt i Strømmen Herredsrett 15. september. Denne rettssaken hadde sin bakgrunn i oppsigelsene av ni pakistanske fremmedarbeidere ved Norsk Champignon. Disse arbeiderne hadde tatt opp kampen mot bedriftseierne Niels Petter og Carl Eivind Wollebakk sin grove trakassering og utbytting av arbeiderne ved bedriften, og spesielt fremmedarbeiderne. Arbeiderne hadde organisert seg i Skog og Land, og «hjelpa» de fikk derfra forteller tydelig nok hvilke interesser ledelsen der støtter.

GROV TRAKASSERING

Brødrene Wollebakk har i lang tid vært kjent for behandlinga de gir fremmedarbeidere. De har fått lav lønn, de blir plystret på som bikkjer, boforholda er

dårlige og når arbeiderne snakker til brødrene på norsk, svarer de på engelsk og omvendt.

Arbeiderne godtok i lang tid denne behandlinga. Men så

begynte de å reise nakken. De organiserte seg i Skog og Land og krevde forhandlinger med Wollebakkbrødrene om forholda ved bedriften.

KAMP FOR ORGANISASJONSRETTE

Bedriftseierne så denne organiseringa som en trusel mot diktaturet sitt. For å isolere og hindre andre i å organisere seg, ga de lokale tillegg til de uorganiserte arbeiderne.

Det blei holdt flere forhandlingsmøter, bla. med representanter fra Skog og Land. Dette ga ikke noe resultat og Skog og Land-ledelsen anbefalte arbeiderne å si opp jobben. Med den følge at de ville miste ar-

beidet, stå uten inntekt og i tillegg med bøyde nakke for bedriftseierne.

De ni fremmedarbeiderne gjorde det motsatte, de gikk til streik etter at Wollebakk muntlig hadde sparka seks av dem, og reiste søksmål mot bedrifta.

I tida som fulgte førte de en hard kamp mot streikebryteriet som AUF og DNA-prensa gikk i spissen for.

KLASSEDOMMEN

15. september falt altså dommen i saken de ni arbeiderne reiste mot bedriften. Den ga følgende resultat: Ingen av de ni fikk jobben tilbake, de tre som gikk til streik i protest mot oppsigelsen av de seks første fikk ikke medhold, og streiken deres ble stemplet «ulovlig». To av de andre som ble oppsagt etter å ha blitt ført bak lyset av bedriftsledelsen eller hatt velferdsgrunn for fravær, fikk ikke medhold av retten. De tre første arbeiderne som ble sagt opp fordi de «ikke plukket full kvote», noe de ikke hadde sjanse til fordi de ble satt til anna arbeid ved bedriften, fikk ikke jobben tilbake. Men de ble tildømt lønn i oppsigelses-tida.

En av arbeiderne fikk 15 000 i erstatning, men ikke jobben tilbake.

Dette er altså en klassedom av klareste vann. At sjøl retten hadde betenkligheter viser det faktum at ingen av partene måtte betale saksomkostninger.

LÆR AV

CHAMPIGNONSTREIKA

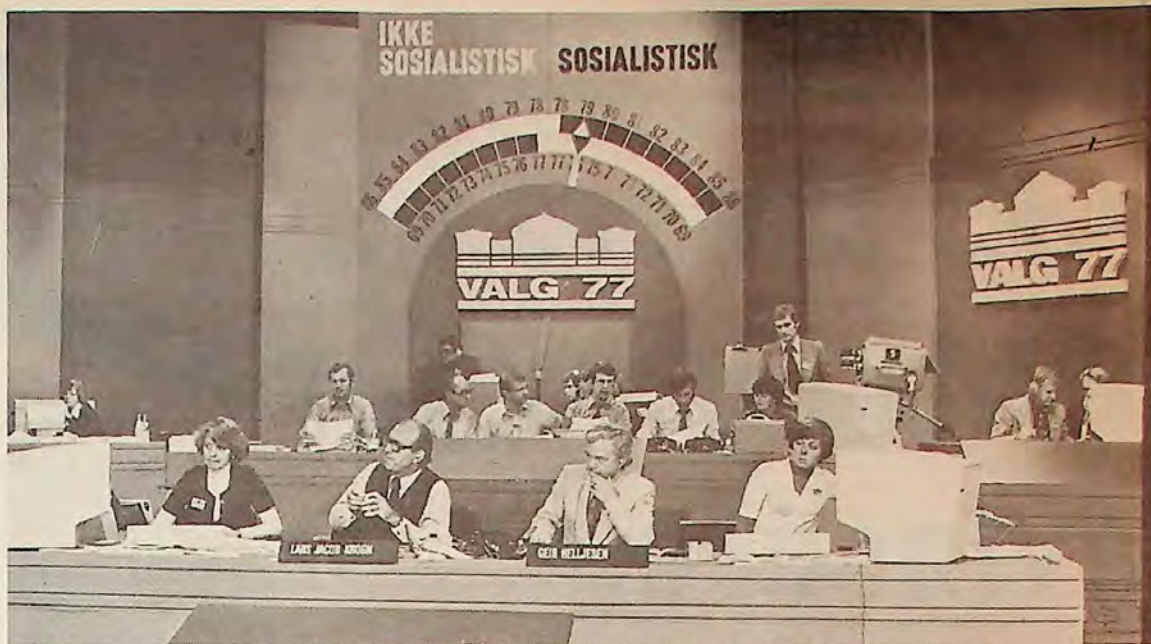
Alle fagorganiserte har mye å lære av Champignonstreika, og særlig medlemmer i Skog og Land.

Forbundsformann Nakken gikk under hele streika til varme forsvar for bedriftsledelsen og streikebryterne, samtidig som han angrep arbeiderne. Det viser hvilken side Nakken står på, og hva slags «hjelp» de organiserte kan vente seg fra den kanten.



BILDET: Grov klassedom er rette betegnelsen på dommen i Strømmen Herredsrett over Champignonarbeiderne. (Foto: Klassekampen)

STORTINGSVALGET: FRAMGANG FOR RV — Senterpartiet mister støtte på landsbygda



BILDET: Fra valgnatta i NRK: Inntil det siste ble RV sensurert vekk fra valgsendingene, også på sjølve valgnatta. (Foto: Klassekampen)

14 500 stemmer — en oppslutning på 0,6% av alle avgitte stemmer. Det er den tallmessige fasiten Rød Valgallianse kan trekke av dette valget. Tall som viser at den revolusjonære bevegelsen ennå er liten. Men samtidig resultater som viser at den er i framgang, ikke minst i forhold til de falske «arbeider»partiene SV og «NKP». Den katastrofemessige tilbakegangen til disse partiene, gir et godt grunnlag for å bekjempe og drive ut innflytelsen fra den moderne revisjonismen i arbeiderklassen og blant arbeidende bønder og fiskere.

Senterpartiets tilbakegang viser at en stor del av det tradisjonelle omlandet til partiet er i oppbrudd fra partiet. En tendens som er verdt å merke seg.

STOR TRUPÅ

«ALL MAKTI DENNESAL»

Valgresultatet viser at folk fortsatt har tru på at det er Stortinget som styrer Norge. Å avsløre myten om Stortinget som utøver av «folkevilljen» vil derfor bli ei viktig oppgave for alle progressive i lang tid framover. Ved konkret å vise hvordan Stortinget er et redskap for borgerskapet og monopolkapitalen, at det er borgerskapets politikk som blir ført enten statsministeren heter Nordli eller Korvald.

«A eller B-ingen forskjell for arbeidsfolk» het ei parole fra Rød Valgallianse i forbindelse med valgkampen. Men valgresultatet viste at folk mener det er forskjell på «A» og «B»-regjering, tross alt. «Nordli er nok ille, men Willoch og Korvald er enda verre» (eller omvendt) ser ut til å ha vært logikken for mange. At ingen av dem er verdt verken å ofre stemme eller støtte, at de alle er borgerskapets handgagne menn som bare er uenige i uviktige taktiske spørsmål, det blir det viktige å påvise ved alle høve også nå etter valget.

FRAMGANG FOR RV

Rød Valgallianse var det eneste partiet, ved sia av Høyre og DNA, som gikk fram ved dette valget. Ca. 5 000 flere stemmer blei det denne gangen enn ved det siste stortingsvalget. At

det ikke blei fler, må boikotten fra NRK mot RV ta sin del av skylda for. Sjøl valgnatta måtte RV-representantene nærmest slåss med programlederne for å komme med en kommentar. Det at RV ikke fikk presentert politikken sin gjennom NRK, hadde sikkert en betydning for resultatet i distrikter der den revolusjonære bevegelsen står svakt, slik som i en del land og kyst-distrikter.

Men det viktigste grunnlaget for resultatet til Rød Valgallianse var innsatsen til de tusenvis RV-aktivistene sjøl. Og her deler valgresultatet seg skarpt i to:

Der det ble drevet et systematisk og målretta arbeid, med personlig mobilisering, der ga resultatet også framgang.

Andre steder der disse metodene ikke blei brukt, opplevde en stagnasjon i sine valgresultater, kanskje til og med tilbakegang fra valget i 1973.

Erfaringene med metodene for valgkamparbeid er viktige å ta med seg til neste valg, i dem ligger noe av nøkkelen til fortsatt framgang for den revolusjonære bevegelsen.

«NKP» UTRADERT — SV ET LITE PARTI

SV-ledelsen og «NKP» hadde basert denne valgkampen på «full støtte til en ny A-regjering». Og de fikk betalt for flesket. Tidligere velgere vendte dem ryggen, og gjorde det eneste logiske, stemte DNA!

At «NKP» fikk et så knusende valgnederlag, var en viktig taktisk seier. Det viser at Moskvas stemme i Norge står uhyre isolert blant folk flest, at støtten partiet før henta blant arbeidere og småbrukere er nesten helt borte, liksom enhver tilknytning til kommunismen er det. At RV

slår «NKP» i valg er en viktig taktisk seier, det dreier seg om retten til kommunistnavnet. Et svart parti som «NKP», som ser som sin fremste oppgave å være spydspiss for den aggressive supermakta Sovjet, ville bringe skam over og djup mistillit til betegnelsen kommunist, dersom de fikk fortsette å henge merkelappen på seg uhindra.

For SV-ledelsen var valgnatta et nytt mareritt. Oppslutningen om partiet ved dette valget viser at det er et lite parti. Hittil har Furre og co. prøvd å flyte på de 16 representantene de hadde på Stortinget, og framstilt partiet som svært og digert. Digert er det nok fortsatt i Furrens egne øyne, men de dystre valgtalla viser noe anna.

SV gikk kraftig tilbake blant de fagorganiserte, men også på landet var tilbakegangen enorm. Det viser med all ønskelig tydelighet at Furrens forsøk på å slå seg opp som fiskernes og de arbeidende bondene sin talsmann, har slått fullstendig feil. Folk har tydeligvis lært mer av SVs oppførsel under Hitra-aksjonen, i spørsmålet om «gråsoner» osv. enn at frieriet til SV-ledelsen har gjort noe inntrykk på dem.

BORGERSKAPETS VIK- TIGSTE PARTIER

Med valgframgangen har Høyre og Arbeiderpartiet enda grundigere slått fast at de er de to viktigste partiene kapitalistene har. Med et DNA som har grepet om de fagorganiserte, og et Høyre som samler støtte ved hjelp av reaksjonær demagogi om «eget» hus, mindre byråkrati og skatt, sitter borgerskapet trygt i salen. RV klarte for dårlig å vise at DNA-ledelsen er en spydodd for kapitalen, at partiet

står for en politikk som går stikk i strid med interessene til arbeiderklassen og den arbeidende befolkninga på landsbygda. Liksom vi for dårlig viste hvorfor det ikke er noen forskjell for arbeidsfolk på ei «A» eller «B»-regjering. Noe som mellom anna ville innebært å ta partiet Høyre mer alvorlig. For Høyre er slett ikke for at folk skal eie sin egen bolig, at det skal bli mindre byråkrati osv. Høyre står for borgerskapets rett til å eie og profitere på andre folks boliger, det vil slett ikke minske byråkratiet. I høyden vil Høyre at en del funksjoner som i dag blir utført av byråkratiet i den kapitalistiske staten, skal overføres til byråkratiet i den «private» delen av monopolkapitalen.

SLUTT PÅ SENTERPAR- TIET SOM «BONDEPARTI»

Utviklinga i Senterpartiet er interessant, og den skal vi behandle i neste nummer av «Sigden». Men vi skal her slå fast hva som var de viktigste bevegelsene innafor Senterpartiets tradisjonelle velgergrunnlag ved dette valget: Ståsett har ført en politikk for å endre Senterpartiet fra et borgerlig landsbygdsparti til et borgerlig parti av den vanlige typen, som Høyre. Dette ga som resultat at

SP lakk i begge ender. En del småbønder gikk til DNA, men storbønder forsvant under Norviks vinger. Snderingene har skapt kamp mellom ulike borgerlige retninger innafor Senterpartiet, en kamp som er i ferd med å gjøre partiet drastisk mindre.

SLUTT OPP OM RØD VALGALLIANSE OG AKP(m-l)

Hva skal vi si om resultatet for Rød Valgallianse på landsbygda og i kyst-strøka? For det første at vi har for liten oppslutning, at vi er for dårlig utbygd i land-distrikta. Resultata viser at det er i strøk med mye industri og dermed mye folk den revolusjonære politikken først og framst har fått støtta si.

Men resultatene viser også at der det finnes aktive RV-sympatisører, der gjør vi relativt bedre valg. Slik som t.d. i Loppa kommune i Nordland der RV-sympatisører har gått i spissen for avsløre korrupsjonen i kommunen.

Med andre ord: Rød Valgallianse og AKP(m-l) trenger flere sympatisører. Vi trenger aktivister og medlemmer som kan spre revolusjonær propaganda ute på bygdene. Derfor: Selg «Sigden» eller avisa Klassekampen! Ta kontakt med AKP(m-l).



BILDET: Gunnar Stålsett fikk bekrefte at Senterpartiets støtte på landsbygda har gått kraftig tilbake. (Foto: Klassekampen)



BILDET: Personlig mobilisering var hovedmetoden under valgkampen. Her fra en RV-stand i Oslo. (Foto: Klassekampen)

Sovjet øker kornimporten

Den sovjetiske kornhøsten var i år på omlag 215 millioner tonn. Dette er nok en gang langt under det som var beregna. Importen av korn vil neste år følgelig øke fra 9 millioner tonn til 13 millioner tonn. Dårlig vær blir gitt skylda for årsaken til de dårlige avlingene.

Men årets avlinger understreker nok en gang det som har skjedd med sovjetisk jordbruk etter at kapitalismen blei gjenopprettet: Fra å være sjølforsynt med matvarer, har landet etter kontrarevolusjonen til Krutsjov måttet importere stadig mer. Bresjnev og co. kjøper ikke bare korn, men også store mengder kjøtt og andre varer. Sigden skal komme tilbake til jordbrukskrisa som herjer i det kapitalistiske Sovjet, årsakene til den og omfanget av den.



BILDET: Det går den vegen hønå sparker for jordbruket i Sovjet. Her fra det private kjøttmarkedet i Kiev.

Bonusavtalen for mjølk forlenga

Landbruksdepartementet har nå forlenga bonusavtalen for mjølk. Reglene blir de samme som i 1977, og satsene er de samme, fra 1 til 7 øre tillegg pr. mjølkeliter ved reduksjon av mjølkproduksjonen fra 0,5 til 4%.

Bonusordninga er et angrep

på alle mindre produsenter av mjølk, og en subsidiering av storprodusenter som har spekulert i mjølkproduksjonen. Ordninga har derfor også fått mye motstand. «Sigden» kommer tilbake med en artikkel om bonusordninga, og hvordan den virker i neste nummer.

AVLØSERE FRA RØROS:

«35 timers uke blir et viktig krav for oss avløserne.»

Tariffavtalen for avløser i landbruket skal opp til revidering under jorbruksforhandlingene til våren. Sjøl om denne avtalen var et framskritt for landarbeidere her i landet da den kom våren 1977, drar den med seg en rekke av de svakhetene som har prega arbeids og lønsvilkåra til jordbruksarbeidere. Med hjemmel i «landarbeiderloven», som er unntatt fra Arbeidsmiljøloven som kom i sommer, har f.eks. ikke en avløser krav på fast regulert 8 timers arbeidsdag. I tariffen står det bare at den ordinære arbeidstid skal være 40 timer pr. uke i gjennomsnitt for året. Dette fører i praksis til lange arbeidsdager i intensive perioder i året som aldri blir kompensert. Lønnsforholda til avløserne er heller ikke på noen måte tilfredstillende. Sjøl om andre landarbeidergrupper tjener betydelig dårligere, er grunnløna 40 000 kroner pr. år. Arbeidet til en avløser stiller store krav til ansvarsfølelse og faglig dyktighet og burde vært betalt som fagarbeid i industrien. En fagarbeider i industrien ville fått seg en god latter ved tilbud om grunnlønn på drøye 40 000. Bønder har aldri ferie, de jobber lørdager som søndager — det skal også en avløser gjøre ifølge tariffavtalen. En avløser har bare fri 4 bevegelige helligdager i året mens andre arbeidstakere har fri 10. Avløseren skal jobbe ENTEN 1. eller 17. mai mens andre har fri begge dagene. Når tariffen dessuten pålegger avløseren lørdag og søndagsarbeid annenhver helg er det lett å ane noen av grunnene til at rekrutteringa til yrket er vanskelig og gjennomtrekken i stillingene stor.

Sigden har vært en tur på Røros i Sør-Trøndelag og snakka med noen avløserne som har gjennomført grundige diskusjoner om lønns og arbeidsvilkåra sine, og som vil fremme endringskrav ved vårens tariffoppgjør.

35 timers uke

— Kan dere fortelle oss hvilke krav dere særlig legger vekt på?

Staten bør ta over

Disse krava er stort sett krav som bare lapper på en dårlig avtale. Det er minimumskrav som vi ikke kan gi oss på. Slik arbeidsordninga er i dag så er avløserarbeid best egna for ugift folk uten onger og familieforpliktelser. Det må være et mål å få istand en arbeidsordning som gjør at en avløser kan ha fri som andre folk på kveldstid, i helgene og 3 uker i sommerferien, til jul og i påsken. Derfor har vi drøfta om ikke det ville være en bedre ordning om Staten overtok arbeidsgiverfunksjonen framfor bønder. Dette ikke fordi vi tror Staten er noe spesielt god arbeidsgiver, men fordi vi tror det

er viktig å få vekk grunnlaget for krangel mellom bonde og avløser om kroner og øre. Slik vi ser det så har både avløserne og i alle fall små og mellombønder felles interesser av at lønns- og arbeidsforholda på landsbygda blir best mulig for begge grupper. Det blir et uholdbart arbeidsforhold hvis de to som skal jobbe så nær hverandre, bonden og avløseren, forsøker å velle byrdene over på hverandre. Med Staten som arbeidsgiver kan bønder og avløserne forene krefter om å få tariffavtalen til avløserne og ordninga med avløsning for bønder, best mulig. Staten må bære ansvaret for at både bønder og avløserne og andre landarbeidere for den sakens skyld, får arbeidsvilkår som kan tåle sammenligning med de fleste andre grupper i samfunnet. Vi må arbeide for å få bønder til å innse at de eneste som tjener på at vi sloss om kroner og øre oss imellom er Staten. Alle bønder har krav på fritid og ferie, det samme har landarbeiderne. Staten må dekke omkostningene.



BILDET: Avløseryrket er fagarbeid! Krav om fagstatus og fagarbeiderlønn må bli viktig i tariffoppgjøret. (Foto: Samfoto)

En arbeidervernlov for landbruket

Til slutt vil vi få nevne at det må startes arbeid med å få arbeidervernlov også for oss som jobber i landbruket. Landarbeidere er som kjent unntatt fra den nye arbeidsmiljøloven, og underlagt en føydal landarbeiderlov med vilkår som hører hjemme i forrige århundre. Det er en sjølsagt ting at også vi har krav på vern mot skader og ulykker, oppsigelser og urettmessig behandling. Dette synes det grovt mot i dag og det til tross for at arbeidet på en gård er full av farer og uheldige forurensningskilder. Tenk f.eks. bare på en slik ting som at det ikke er noe krav at avløseren som vasser i kumøkk hele dagen skal ha et sted å vaske seg. I dag står det i avtalen bare at «de enkelte gårder såvidt mulig skal stille oppholdsrom til disposisjon for avløseren» og at det er avløserens ansvar å stille ren og smittefri på jobben. Den smitten avløseren drar med seg hjem med møkkete fjøstøyt er det ingen som har tenkt på. Avløserarbeid er et hardt arbeid som stiller store krav til fysisk styrke og utholdenhet. Dette har imidlertid ikke noen tatt hensyn til når det gjelder kvinnelige avløserne, ved å kreve at det blir kjøpt inn tekniske hjelpeanordninger som det finnes flere av i landbruket, f.eks. en slik ting som silograbb burde vært påbudt der hvor

arbeid skal utføres. En kanskje enda viktigere ting for de kvinnelige landarbeiderne er at de ikke har krav på sær-

ordninger ved svangerskap, noe som burde vært sjølsagt med et slikt arbeid. I praksis blir derfor avløserarbeid mannfolkarbeid.

— Dette var mange og viktige krav, som vel burde være utgangspunkt for krav fra avløserne andre steder i landet. Har dere noen gode råd å gi videre til andre for hvordan de skal gå fram?

— Det er få avløserne som er organisert i dag og som derav ser det som naturlig å reise krav i forbindelse med tariffoppgjøret. Men dette er ingen forutsetning for å komme sammen og diskutere lønns- og arbeidsforholda. Avløserer rundt om bør satse på å møtes og diskutere både organiseringsspørsmålet, arbeidsvilkåra og tariffforhandlingene. De av avløserne som er organisert i Norsk Skog og Landarbeiderforbund er sjølsagt også interessert i å høre meninga til flest mulig for på det grunnlag å fremme skikkelige krav gjennom forbundet. Vi tror dessuten at svært mange vil forstå nødvendigheten av å organisere seg. Blir vi en stor gruppe organiserte avløserne som står samla i Skog og Land vil hverken forbundsledelse eller jordbrukets arbeidsgiverforbund eller Staten kunne neglisjere oss. Derfor oppfordrer vi alle til å ta raske initiativ til møter. Jordstyrekontorene eller meieriene vet hvem som er avløserer rundt om. Det er ikke nødvendig å vente på innkallelse — ta initiativet sjøl.

Tariffavtalen:

IVARETEK IKKJE INTERESSANE TIL AVLØYSARANE

Tariffavtalen for avløysarane som kom i vår, blei framstilt som ein landevinning for landarbeidarane i Noreg. Ho kom etter mykje «dramatik», med brot i tingingane og store ord, slik det plar vere når arbeideraristokratiet tingar. Men den endelege avtalen blei liggande milevidt frå desse orda.

Berre 300 av dei ca. 4 000 avløysarane her i landet er organisert i Norsk Skog og Landarbeidarforbund. Samstundes er dette den einaste organisasjonen som organiserer avløysarar på landsbasis. Nakken & co. i forbundsleiinga ønskjer sjølsagt desse som medlem, for å fylle opp i ei forbundskasse som vert meir og meir slunken etter som talet på landarbeidarar går ned. Difor var forbundsleiinga og i ei viss mon interessert i ei avtale som gjorde at folk fekk tiltrø til forbundet, og ville organisere seg der. Forbundsleiinga kontakta m.a. avløysarar som hadde vore aktive med å organisere denne yrkesgruppa i forbundet, og kjempa aktivt for deira interesser. Ut av desse kontaktane kom det så eit relativt brukbart tingsopplegg.

NAKKEN VEL SIDE

Men så snart tingingane var i gong, blei valet for forbundsleiinga om kven dei skulle støtte, avløysarane eller arbeidskjenarane. Sjølsagt valde dei som alltid å følge arbeidskjenarane. Resultatet av tingingane blei difor ei radbrekking av dei viktigste bolkene i det opprinnelege tingsutkastet, og ei avtale som må reknast for dårleg. Einaste lyspunktet er at avløysarane no har fått ei avtale som danner rettesnora for løns- og arbeidsvilkåra over heile landet, og at det difor vert lettare å samordne og styrkje kampen i framtida.

Nestformann Berg i Skog og Land:

«TOLKET» AVLØSER-ORDNINGEN MOT MED-LEMMENES INTERESSER

Ei jente som jobba som avløser i Tynset ble for ei tid tilbake usaklig oppsagt fra jobben. Hun var organisert i Skog og Land, og nestformann i forbundet, Kjell Berg, kom oppover for å tre «støttende» til. Og oppsigelsen ble slått tilbake fordi meieriet og ringledelsen fikk kalde føtter.

Også Kjell Berg støtta at jenta skulle få igjen jobben. Men etter at det var klart at hun beholdt jobben, kom ringledelsen med et forslag om at hun, siden hun jobba 10 dager med fire dager fri og ikke 12 dager og 2 dager fri som det står i tariffavtalen, bare skulle få betalt for 10 dager. Dette skulle gjelde uansett om hun jobba 40 timers

INGENTING OM FAGARBEID

Avløysararbeid er fagarbeid. Men avtalen stiller ikkje opp krav til korkje utdanning eller praksis. Likeeins er arbeidsområdet så ullent definert, at avløysaren i praksis kan verte sett til kva som helst. Berre skogsarbeid skal det gjeres særskilt avtale om.

Avtalen gjer det difor mogeleg for kven som helst, sjølv om han aldri har sett ei ku, å bli avløysar. Kva dette har å seie for lønsnivå, fagleg standard o.l. er lett å tenkje seg.

ARBEIDSTID

I avtalen står at arbeidet skal leggjast mellom 6.00 og 18.00, at det skal vere 40 timers veke og at arbeidet skal leggjast opp slik at det ikkje vert arbeid oftare enn annan kvar laurdag og sundag. I praksis opner dette for at avløysarane berre får 4 dager fri pr. månad og jobber annankvar helg. Det vert heller ikkje gitt noko økonomisk godtgjersle for helgearbeidet. Arbeid på ein lørdag eller søndag blir sett på som vanleg vekedagsarbeid.

LØN

Løna varierer mellom 48 000 og 67 000 alt etter utdanning og praksis. For noen avløysarar vil dette gi ei lønsmessig betring. Men det er ei sær låg løn når ein trekkjer arbeids-tida, helgearbeidet, og ansvaret inn i biletet.

Det vert dessuten valfri ordning med køyregodtgjersle for bruk av bil, og eit lite tilskot til arbeidstøyt.

FORBUNDSLEIINGA TURDE IKKJE HA AVRØYSTING

Punkta ovafor er nokre av dei viktigste punkta i avtala. Men det er verdt å merkje seg at forbundet ikkje turte sende avtala ut til avrøysting. Det vart for dårleg tid blei det sagt!!!



BILDET: Knut Nakken, formann i Skog og Land, fekk trumfa gjennom en tariffavtale som ikkje tener avløysarane.

Kva krav lyt landarbeidarane stille?



BILDET: Fastløn for skogsarbeidarar må fremjast med full tyngde ved dette oppgjeret. (Foto: NTB)

Vi står foran eit nytt tariffoppgjer. Til våren skal «slaget» stå, men representantar for regjeringa, LO-toppen og arbeidsgjevarane er alt heiltidsopptekne med å male fanden på vegg for folk. «Situasjonen for land og industri er dyster,» får vi høyre. Til våren kan det ikkje verta snakk om meir i lønningssposen. Men om ikke levestandarden vert auka, så skal i det minste «livsstandarden» i veret.

Men tru nå ikkje at omgrepet «livsstandard» tyder betre kvalitet på margarinen eller

husværet. For det gjer det så langt frå. «Livsstandarden» er ein freistnad på å få folk frå å krevje skikkelege lønnstillegg. Og gjennom avsløringane av det nye statsbudsjettet i Klassekampen fekk vi syn for segn kva auka livsstandard er for DNA-regjeringa: Auka skatter og avgifter!

Verdskapitalismen vert no ridd av ei djup krise. Denne krise er eit resultat av jakta på maksimal profitt frå borgarskapet si side. Denne jakta har gitt som resultat overproduksjon og synkende priser for produkt til kapitalistane. Slik misser dei ein del av profitten dei før kunne håve inn. Dette tapet freistar dei nå å ta inn att ved lønnsnedslag og kriseforlik. Med full støtte frå regjeringa og

toppane i LO.

MONOPOLA SOPAR INN PROFITT

Lønnsnedslaget som no vert førebudd vil innebere at det er arbeidarklassen og dei arbeidande bøndene som skal betale krise kapitalismen sjølv er skyld i. For dei er det ikkje godt nok at staten dette året har gitt om lag 20 milliardar av arbeidsskatttepengar til direkte stønad for «fattigfolket» i Holmenkollåsen.

Men det er slett ikkje slik at det er dårlege tider for alle kapitalistar. Det vert investert som aldri før, ikkje minst i oljesektoren. Norsk Hydro kan melde om 240 millionar i overskot. Standard Telefon og Kabel og ei rekkje andre monopolkon-

sern opererar med rekordoverskot.

NEI TIL KOMBI-OPPGJER OG STATLEG INNBLANDING

For arbeidsfolk er det naudsynt å gå mot kriseforliket som no vert førebudd, og stille krav om ei skikkeleg betring av løns- og arbeidskåra. Ein av dei viktigaste føresetnadene for at kriseforliket til våren skal lukkast er at det vert såkalla «kombinert» og/eller «samordna» oppgjer. Eit av dei viktigaste krava ved dette tariffoppgjeret er difor kravet om frie, forbundsvise tingingar utan statleg innblanding. Alle freistnader på å koble ulike forbund saman, eller nye «Kleppepakkar» må avvisast.

KVA ANDRE KRAVER VIKTIGE?

— 30% lønsauke. Jordbruket er eit lågtlønnsyrke som har sakka akterut etter dei andre forbunda. Noko av dette må no rettast opp, likeeins prisauken kompensera.

— Fastløn for skogsarbeidarar utan tap i inntekta.

— Vekk med landarbeidarlova!

— Fagarbeidarstatus for avløyssaryrket. Helgearbeid skal ikkje reknast som vanleg arbeidstid, men betalast med helgedagstillegg som i alle andre yrke.

— Køyregodtgjersle mellom bustad og arbeidsplass for alle avløyssarar.

— Fastsetting av minsteløn i jordbruket til 25 kroner. Må og gjelde lærlinger og praktikantar.

STOL IKKJE PÅ FORBUNDSLEIINGA

Forbundsleiinga i Skog og Land si handsaming av avløyssaravtala syner at landarbeidarane ikkje har noko å vente frå det haldet. Send difor inn lokale krav til forbundsleiinga, og følg helle tida vaksamt med i korleis dei vert handtert. Lat ikkje Nakken og Co enno ein gong få skusle vekk dei rettvise krava landarbeidarane har!

PAC med kontor i Oslo

Støtt PAC!

POSTGIRO: 2 28 19 70



Frigjeringskampen treng penger

seg i Azania for å kaste koloniherrane på havet.

PAC-kontoret er eit handfast uttrykk for at frigjeringskampen i Azania har framgong. Og opprettinga av kontoret bør vere ein inspirasjon til oss alle om å stø den svarte befolkninga i Azania handfast.

Anti-imperialistisk komite for den tredje verda driv no ei kampanje for å samle inn 100 000 kroner til PAC for nyttår. Før i år vart ei liknande kampanje avslutta med godt resultat. Bidrag til kampanja sendast: Boks 5645 Briskeby, Oslo 2. Postgiro 2 28 19 70.

Regjeringa pratar høgt om støtte til det kjempande folket i Azania, men Noregs handel med Vorster-regimet har vorte dobla på to år. Sei di meining om dette ved å stø PAC-innsamlinga!



BILDET: Count Pieterse leder det nyoppretta kontoret til frigjeringsorganisasjonen PAC i Oslo. (Foto: Klassekampen)

BLI KORRESPONDENT — SELG SIGDEN

Dette første nummeret av «Sigden» er et prøvenummer. Redaksjonen satser på å få ut et prøvenummer uti januar. Deretter vil bladet komme regelmessig ca. annen hver måned. Følgelig vil det også bli anledning til å abonnere på Sigden. Hvordan du gjør det, pris o.l. skal vi komme tilbake til i neste nummer.

KOM MED KRITIKK

Vi er sikre på at «Sigden» fyller et viktig behov. Men vi er like sikre på at mye kan gjøres bedre enn vi har klart det i dette nummeret. Det er derfor viktig at alle som har synspunkter på avisa, innholdet, utseende osv. sender det inn til oss. Det samme gjelder tips om hva vi bør skrive om. Eller enda bedre:

BLI KORRESPONDENT

For å få ei god og aktuell avis er det ikke nok at folk i redaksjonen skriver artikler. Enda viktigere er det at folk utover landet sender inn stoff. Ting som skjer der de bor, saker som de vil kommentere. osv. Ta pennen fatt og skriv!

NESTE NUMMER

Neste nummer av «Sigden» vil komme ut i januar. Det vil mellom anna inneholde stoff om avløserne, ei gjennomgåing av hva som skjer i Senterpartiet, om bondekvinna sin situasjon, en artikkel om oljeboring nord for 62.° og de konsekvensene det vil ha for fisket og mye mer.

SELG «SIGDEN»

Det er viktig at avisa blir spredd best mulig. Og den sprer seg dessverre ikke sjøl. Mener du at avisa fortjener å komme ut til fler, kan du skrive inn og bestille aviser og selge sjøl. Send gjerne inn hvilke erfaringer du hadde med salget etterpå.

Adressen til Sigden er:
«Sigden»
Boks 30
Veitvet
Oslo 5.



BILDET: Fra potetaksjonene i 1976. Det er viktig at Sigden dekker alle sider av kampen på landsbygda. Det kan du sjøl sørge for ved å bli korrespondent. (Foto: Klassekampen)

Arne Skytteren, leder for traktoraksjonen:

Maskinprisene, og da særlig traktorprisene har kommet i søkelyset i det siste. Dette skyldes ikke minst den såkalte traktoraksjonen, som bønder i Solør/Odal-distriktet har satt i gang for å få senka prisene.

Prisstigninga på traktorer har vært enorm. I 1975 gikk prisen i gjennomsnitt opp med 23% og i 1976 med 11%. Samtidig som forhandlerne tar rundt 70% avanse. Det er derfor ingen tvil om at profitten til disse forhandlerne er enorm, og at en betydelig del av de verdiene bøndene skaper havner i lommene på dem.

I fjor ble det omsatt rundt 10 600 traktorer her i landet, inkludert 1500 bruktimporterte. Av denne omsetningen stod «Felleskjøpet» alene for 23%. Det er bra at bøndene nå tar opp kampen mot spekulasjonene til maskinfirmaene, og går sammen for å minske deres fortjeneste. Slik som bøndene i Solør/Odal nå har gjort det.

Sigden har snakket med Arne Skytteren, som sammen med Sverre Rolsdorph har ledet aksjonen der i distriktet. Og vi spurte først om hva som var bakgrunnen for aksjonen deres.

— Det var på et møte i Bondelaget det hele begynte, kan Skytteren fortelle. «Vi diskuterte maskinprisene og hva vi kunne gjøre for å få senka dem. Dette ble så tatt opp på et formannsmøte i Solør/Odal bondelagskrets, der representanter for maskinfirmaene var invitert. De skulle redegjøre for hvorfor traktorprisene ligger så høyt som tilfellet er her i landet. Men «redegjøringa» overbeviste ingen på møtet.

AKSJONSLEDELSE BLE VALGT

— Og hva gjorde dere så?
— Vi valgte en aksjonsledelse, og det ble tatt initiativ til ei underskriftsliste. Hensikten med denne lista var å gå samla til forhandlerne for å få et felles tilbud på traktorer. 110 personer skrev seg på, de fleste naturlig nok fra distriktet her.

Etter dette gikk vi så ut med et tilbudsdokument til forhandlerne. De fleste ga oss ikke noe tilbud utover det vi ville ha

fått enkeltvis. Men fra en importør fikk vi tilbud om 25% reduksjon i prisen. Nå lå dette traktormerket fra før lavt i pris i forhold til de andre, slik at prisen på en traktor ble ca. 50% av det en måtte betale for en engelsk av samme type.

PRISEN SATT OPP IGJEN

— Gjelder dette tilbudet fremdeles?

— Nei, det gjaldt bare til 1/9. Nå er prisen satt opp igjen, og det er vi ganske skuffet over.

For det var hele avansesystemet i traktorhandlen vi ville sette søkelyset på, og ikke bare få et gunstig engangstilbud. Etter min mening viser dette at vi bør gå videre med aksjonen vår.

FORHANDLERNE MED SKYHØYE AVANSER

— Hvor stor er egentlig avansen på traktorer?

— Ja, nå er vi blitt nektet eksakte tall, og har måttet undersøke sjøl gjennom diverse statistikker osv. Men for å ta et eksempel på en vanlig traktor: En Massey Ferguson 590 kostet i England 1/12 1976 50 700 kroner hos forhandler. Og dette er etter at forhandleren har tatt sitt. I Norge lå prisen på 94 700. Dette er en avanse på 87% på utsalgspris i England. Men nå må en huske på at importøren får traktoren billigere enn utsalgsprisen.

Denne voldsomme prisøkninga har vi ikke fått noe svar på. Importørenene unnskylder seg med forandringer for å tilpasse traktoren til norske forhold, men dette dreier seg bare om en liten del av avansen. Sannheten er nok at de tjener enorme penger på en traktorhandel.

I det siste har vi fått en del nye traktormerker her i landet, traktorer som det kanskje selges 20–30 av i året. Likevel utgjør disse få traktorene hovedinntekta til importørenene, de ligger med fulle reservedellager osv. Dette viser at avansen nødvendigvis må være høy.

INGEN HELHJERTET STØTTE FRA BONDELAGET

— Hva med bøndene sin «egen butikk», Felleskjøpet?

— Ja, der er det nedsatt en



BILDET: Enorme avanser er karakteristisk for traktorumsetningen i Norge. Her fra Felleskjøpets importanlegg på Grorud. (Foto: Sigden)

«Forhandlerne tjener store penger på en traktorhandel»

såkalte hurtigarbeidende komite som skal se på prisene. Vi får se hva det fører til, men jeg har ærlig talt ingen store forhåpninger.

— Fikk dere noen støtte fra toppledelsen i Bondelaget under aksjonen?

— Ledelsen har liksom vært hverken for eller mot oss. Vi har fått drive denne aksjonen uten at de har blandet seg inn. Men samtidig har de kommet med uttalelser som ikke har vært de

mest gunstige for oss. Så helhjertet støtte kan vi i hvert fall ikke si vi har fått.

— Til slutt, Skytteren. Er aksjonen deres en fortsettelse av tradisjonene fra Hitra og potetaksjonene?

— Vi har i grunnen ikke sett aksjonen vår i sammenheng med andre før i det siste. Men det er vel ingen tilfeldighet at aksjonen begynte nettopp her i Solør/Odal. Vi driver en produksjon som krever mye

maskiner, og der maskinprisen da har en stor betydning for inntekta. En skurtresker jeg kjøpte i 1973 kosta da 76 000, mens den i dag koster 145 000. Det er klart at med en slik økning i maskinprisen, samtidig med at prisen på produktene våre øker svært lite, så vil vi komme uheldig ut. Og det er vel nettopp i dette forholdet en finner bakgrunnen for aksjonen vår.

11. SEPTEMBER OG 21. AUGUST MARKERT I HELE LANDET

TUSENER GJEKK I TOG TIL STØTTE FOR FOLKA I CHILE OG TSJEKKOSLOVAKIA

21/8 og 11/9 var det store solidaritetstog over heile landet til støtte for folka i Tsjekkoslovakia og Chile. Tusener slutta opp om disse toga, ei markering som syner at folk i Noreg ikkje godtek fascistisk undertrykking anten han vert driven med Sovjet eller USA sin aktive stønad. Demonstrasjonane er ein kraftig inspirasjon for folket i desse landa i kampen dei fører for å kvitte seg med jernhælene som trykkjer dei ned.

21/8 vart ni-årsdagen for Sovjet sin okkupasjon markert på meir enn 30 stader. Mellom 6 og 7 000 personar tok del i demonstrasjonane. I Oslo tok 3 300 del i toget, og deltakarane her fekk m.a. høyre Mezeret Mengistu frå Etiopia. Ho vart for nokre månader gla utvist frå Sovjet av di ho hadde kritisert den im-

perialistiske politikken til supermakta. Ho slo fast at Sovjet var ein trusel mot verdsfreden på line med USA, at Sovjet førte ein imperialistisk politikk og ikkje ein politikk som stor dei undertrykte folk og nasjonar i verda. Og at politikken til Sovjet i Tsjekkoslovakia og i Eritrea/Etiopia ikkje skil seg frå

kvarandre.

DNA- og SV-leinga markerte 21/8 med eit ytterst tynt benksatt møte. Og spør du kvifor dei to partileingane plutselig har vorte interessert i å vise «solidaritet» med det tsjekkoslovakiske folket, er svaret sjølvsagt at den breie støtten som demonstrasjonane syner gjev dei vanskar. Dei freister å få solidariteten inn i eit blindspor, redde si eiga tvilsame maske og dölge den svarthe rolla Sovjet speler. Møtet deira syner at dei mislukkast, og det grovt.

CHILEAKSJONEN FORSTYRRER IKKJE VALKAMPEN

Anti-imperialistisk komite for

den tredje verda og Chilekomiteen hadde støttearrangement for folket i Chile på 35 stader. Chilekomiteen hadde freista få eit samarbeid med Chileaksjonen om arrangement, men dette nekta Chileaksjonen. Dei ville dessutan ikkje forstyrre valkampen til dei borgarlege partia som står bak organisasjonen. Men demonstrasjonane til Chilekomiteen synte

at verkelege vener av folket i Chile ikkje tek seg fri frå solidaritetsarbeid fordi det er valkamp. Medan Chileaksjonen til overmål fekk konstatert at dei «store» partia bak ikkje berre tok seg fri under valkampen, men og etterpå: 800 samla dei, medan Chilekomiteen hadde 2 400 i Oslo.

Slik gjorde markeringane 11. september det enklare for

folk å sjå kven som står for aktivt solidaritetsarbeid for det chilenske folket, og kven som ikkje gjer det. Og kven som står heile motstandsørsla, og kven som ikkje gjer det. Chileaksjonen nekta nemleg på eit møte i Drammen representanten frå Sosialistpartiet i Chile å halde appellen sin. Han inneheidd nemleg sanningar som Chileaksjonen ikkje hadde i programmet!



BILDET: Fra demonstrasjon 21. august til støtte for det tsjekkoslovakiske folket i Oslo. (Foto: Sigden)

Jordbruks oppgjøret

KREV KVANTUMS- AVGRENSA PRISER!

Mer utilslørt enn noen gang har spissene i DNA og LO gitt uttrykk for at de ser det som sin oppgave å forsøke å hjelpe kapitalkreftene ut av den økonomiske krisa de er inne i. Nordli, Aspengren og Steen brukte lang tid på LO-kongressen i vår på å propagandere for kombioppgjørene og vedtok samtidig parola med «livsstandard» som skal legge grunnlaget for forslag om lønnsnedslag. Med falske opplysninger om lønnsutviklinga de seinere år slår de til lyd for at «også arbeidsfolk må ta sin del av byrden ved den vanskelige økonomiske situasjonen som Norge er i.»

Ved å henvise til en viss økning i disponibel inntekt i løpet av de fire siste åra forsøker arbeideraristokratene å legge til rette for borgerskapets propaganda om at «vi alle er i samme båt». En slik falsk propaganda er ikke annet enn et forsøk på å forsone arbeiderklassen med lønsslaveriet. Tariffoppgjøret er en kamp mellom dem som skaper verdiene i samfunnet og kapitalkreftene som tilraner seg stor delen av disse. Kapitalistene vil sjølsagt alltid prøve å presse lønna ned og øke arbeidstempoet og på den måten øke utbyttinga. Samtidig kjemper de for å røve fra arbeiderne så mye som mulig av den lønna de får utbetalt ved å øke skattene, husleiene, skjære ned på de sosiale ytelsene osv. Som en nødvendig del av dette apparatet har borgerskapet skaffet seg viktige posisjoner i tillitsmannsapparater i fagbevegelsen.

De faktiske forholda viser at økninga i disponibel inntekt i de fire siste åra først og fremst skjedde i 1974 og til en viss grad i 1973. 1974 var sluttfasen av høykonjunktura og det var sterk konkurranse om arbeidskrafta. Det var også den gang *forbundsvis* oppgjør og lokale lønnskamper. Da krisa så utvikla seg gjennom 1975 gikk LO-ledelsen i spissen for kombinerte oppgjør for å hjelpe kapitalen med å få senket lønnsnivået. Resultatet av å fjerne forhandlingsretten gjennom kombioppgjør viste seg da også klart. I 1976 var det ingen økning i reallønna for industriarbeidere og for bygg og anleggsarbeidere en nedgang. Tariffrevisjonen i år vil gi mindre tillegg enn prisstigninga. Ifølge NAFs lønnsstatistikk, altså ifølge kapitalistenes eget regnestykke, har reallønna gått ned fra første kvartal i 1976 til første kvartal i 1977.

Sjøl om LO-kongressen ga

Aspengren og Halvorsen støtte er stemninga på arbeidsplassene en annen. De fagorganiserte krever frie, forbundsvis oppgjør og reallønnsøkning. Alle forslaga som kom inn til kongressen fra grunnplanet om dette er klare bevis på at ledelsen står mot medlemmenes interesser.

Dette er ramma for vårens oppgjør — også for landbrukets jordbruksoppgjør. Sjøl om lønnsstigninga i gjennomsnitt har vært noe større for landbruket enn for industrien i de siste par åra, så vil jordbruksoppgjøret bli trukket inn i den samme propagandaen om «måtehold og felles ansvar». Nettopp på grunn av at bøndene har klart å presse gjennom en viss inntektsforbedring, vil dette bli brukt som argument for «solidaritet med kapitalens problemer». Dette kan vi sjølsagt ikke godta. Jordbruksavtalen endra ikke vesentlig på noen av skjevhetene for landsbefolkninga. Forholdet er at kostnadsøkninga i samfunnet også har rammet jordbruket. Prisstigninga har vi også hatt i betydelig grad på produksjonsutstyr og landbruksmaskiner. Det har også vært en kraftig kostnadsøkning på meieri, slakteri osv. på lik linje med ytelser i samfunnet forøvrig.

Utjæmningskravet er like aktuelt som før. Statistikk fra



BILDET: Fra jordbruksoppgjøret. Byrdene av krisa blir forsøkt velta over på det arbeidende folket ved dette tariffoppgjøret. Staten har allerede varslet at de arbeidende bøndene må ta «sin» del av byrdene, og Bondelagsledelsen har erklært seg enig. (Foto: NTB)

Budsjettneimnda for landbruket viser at jordbruksinntekta ligger langt under industriarbeiderinntekta — nøkternt regna ca. 30% under. Dette må bare skjerpe kravet om inntektsøkning for landarbeiderne og

småbøndene.

Den uakseptable forskjellsbehandling i prispolitikken hvor storbønder trekker til seg betydelige inntekter mens småbønder sliter for å overleve, eksisterer fremdeles.

her i avisa er normene for årsverk ved modellbruka satt på et nivå som gjør at 40% av gardene her i landet ikke vil få levelig inntekt. At jordbrukspolitikken rammer distriktene særlig hardt vet vi. Stordelen av produsentene i Finnmark er for små til å fylle effektivitetsnormene som modellbruka setter. Derfor må kravet om skikkelige distriktstillegg stå sentralt.

Inntektsekning for småbønder og storbønder i 1975 og i 1977 på mjølkeproduksjon	5 kuers besetning			30 kuers besetning		
	1975	1977	økn.	1975	1977	økn.
økning p.g.a. prisøkning	36 000	43 000	7 000	216 000	260 000	44 000
Distriktstilskudd	2 200	3 000	800	13 000	18 300	5 000
kvantumavgrenset tilskudd	1 300	8 000	6 700	1 300	8 000	6 700
kraftforrabatt	3 300	4 100	800	12 500	14 800	2 300
Antall kostnader i mjølkeproduksjon	15 500	19 300	3 800	102 600	126 000	23 400
Sum	27 300	38 800	11 500	140 500	175 100	34 600

- Full kompensasjon for prisstigninga
- Full inntektsutjamning mellom jordbruk og industri
- Kvantumsregulerte priser på jordbruksvarer
- Skikkelige distriktstillegg

Disse fire hovedkrava må stå i fremste rekke ved vårens jordbruksoppgjør. Småbønder og landarbeiderne må gjennom sine organisasjoner reise krava om forbundsvis oppgjør uten på forhånd fastlagte rammer. Folk i landbruket må ikke la seg lure av propagandaen verken fra ledelsen i LO, Bondelaget, Bonde og Småbrukarlaget eller Skog og Landarbeiderforbundet. Alle disse står på samme sida som kapitalistinteressene mot arbeidets folks interesser enten de sorterer til industrianlegget eller bondegården. Bønder og landarbeidere må forene krefter med arbeiderklassen i byene og stille harde krav på tvers av pampenes anbefalinger.

Som eksemplet med mjølkeproduksjon viser er det storprodusenten som trekker til seg stordelen av inntektøkninga. Samme forholdet gjelder for andre jordbruksvarer og viser at småbøndene må stille sterke krav om kvantumsregulerte priser.

Når vi i tillegg vet at det er effektivitetsnormene fra de teoretiske modellbruka som skal legges til grunn for pris- og inntektsfastsettelsen ved vårens oppgjør, er det innlysende at staten og kapitalen vil ha redusert småbøndetallet ytterligere. Som vi viser i en annen artikkel

«Bøndene har det bra nok» MEN HVA MED JENS SOLLI?

Regjeringas informasjonssjef i finans-spørsmål, Jens Solli, har vært utpå igjen. Ikke overaskende slo han «fast» at bøndene tjente bra nok som det var, og stilte et spørsmålsteget ved om likestillingsvedtaket i Stortinget ikke allerede var innfridd. Frisk luft, ingen arbeidsreise osv. var også ting en måtte regne med i inntekta, mente han.

Nå kan vi jo bare slå fast at ingen har overlevd av frisk luft og kort arbeidsreise her i lan-

det. Og aller minst Jens Solli skulle vi tro. Ei lønn om lag tre ganger så høy som gjennomsnittsinntekta i jordbruket, og med diverse godtgjørelser i tillegg, vitner ikke akkurat om det. Ikke rart at Solli får klapp på skuldra av kapitalismens fremste forsvarer, Trygve Hegnar med avisa «Blikk». At toppfolk fra DNA og Høyre går sammen i kampen mot at småbøndene skal ha ei levelig inntekt, er jo hverken overraskende eller nytt.



BILDET: Det er de små bruka og de vanskelige driftsforholda som dominerer i norsk jordbruk. Kvantumsavgrensa priser og distriktstilskudd står sentralt for dem. (Foto: Samfoto)

Pål Steigan, formann i AKP(m-l):

«Landarbeidere, småbønder og de arbeidende fiskerne har spilt en viktig rolle som arbeiderklassens allierte i alle seierrike revolusjoner.»

«AKP(l) slår fast at landarbeiderne og det store flertallet av bøndene er utbytta av den samme kapitalen, det samme borgerskapet som arbeiderklassen i byene. Dvs. av staten, de store bankene og forskjellige andre kapitalister. Og at landarbeiderne og småbøndera særlig, akkurat som arbeiderklassen i byene, har interesse av at kapitalismen blir avskaffa for å fjerne dette åket fra skuldrene sine.»

Det er formann i AKP(m-l), Pål Steigan som sier dette til «Sigden» om grunnene til at partiet legger såpass stor vekt på arbeidet blant landbruksbefolkninga. Et arbeid som blant anna dette første nummeret av «Sigden» er et resultat av. Og han sier videre:

«Det er likevel et faktum at vi hittil har lagt alt for liten vekt på dette arbeidet. Dette er en feil, for i den sosialistiske revolusjonen, så må landarbeiderne og småbøndene, ved siden av de arbeidende fiskerne, spille en viktig rolle som allierte til arbeiderklassen.

INTERNASJONALE ERFARINGER

— Når det gjelder forbundet mellom arbeiderklassen i byene og den arbeidende landsbygbefolkninga har vel AKP(m-l) rike erfaringer å ose av fra historia til den kommunistiske bevegelsen i andre land?

— Det er riktig. Og der viser historia at i alle revolusjoner som har seira, fra den russiske Oktoberrevolusjonen i 1917 til den albanske og kinesiske

revolusjonen, har arbeiderklassen vært allierte med de arbeidende folkemassene på landsbygda.

Men historia har også mange eksempler på revolusjoner som har lidd nederlag, nettopp fordi denne alliansen ikke har eksistert. Det gjaldt for eksempel under Pariskommunen i Frankrike, som Karl Marx pekte på. Og tilsvarende så la det tyske kommunistiske partiet alt for liten vekt på dette spørsmålet, og ga dermed nazistene friere spillerom til å drive sin demagogi. Resultatet av det kjenner vi alle.

Så både de positive og negative erfaringene til den kommunistiske bevegelsen, forteller oss med all mulig tydelighet hvor viktig arbeidet blant landarbeiderne, bøndene og de arbeidende fiskerne er. Og så entydig er erfaringene at Lenin i si tid slo fast at befolkninga på landsbygda spiller en avgjørende rolle i alle revolusjoner.

BØNDENE HØRER TIL ULIKE KLASSE

— Fra de borgerlige partia,

DNA og SV inkludert, hører vi til stadig at «en bonde er en bonde». Har du ti mål, har du samme interessene som en med tusen. AKP(m-l) slår derimot fast at bøndene tilhører ulike klasser i samfunnet, og at de er atskilt med uforsonlige interesser som følge av det. Kan du forklare dette litt nærmere?

— Ja, en bonde som har f.eks. så mye som tusen mål, er en utbytter. Han lever stort sett av andres arbeid, og ikke det han utføre sjøl. Han har ansatte for å jobbe på garden, han har en stor maskinpark og mange hjelpemidler som også gjør han i stand til å skaffe seg en ekstraprofit, utover det som er vanlig. Og det gjør han på bekostning av arbeiderklassen i byen.

Det store flertallet av bøndene derimot, har forholdsvis små bruk. Jordvegen er ofte dårligere enn på de store gårdene. De er ikke i stand til å ansette folk, kanskje bortsett fra i onnene. Og de lever av det arbeidet de sjøl gjør. De er derfor ikke utbyttere, slik som storbøndene.

Tvert imot blir de sjøl utbytta. For eksempel gjennom avgifter, prissystemet, maskinpriser osv. Og dette gir seg da også tydelige utslag. De små brukta forsvinner, brukerne klarer ikke å holde det gående lenger, og må bli arbeidere i byene.

De store bøndera derimot, kan utvide drifta, ansette flere og investere. Slik blir de større og større. Det er faktum at antallet av det vi kan kalle gods øker i Norge. Og det lille antallet rikbønder eier hele 25% av all jord. Det er jo klart at disse bøndene, som vokser seg store på de små sin bekostning, er nødt til å ha helt motsatte interesser av småbønder og småbrukere.

BARE KAPITALISTENE TJENER PÅ Å SPLITTE ARBEIDERE OG BØNDER

— Å smi enheten mellom arbeiderklassen og de arbeidende massene på landsbygda er en hjørnestein i partiet sin politikk på dette feltet. Men det er et faktum at denne enheten ikke er særlig sterk i dag. Hvem tjener på den splittelsen?

— Svaret på det gir seg i grunn. Det er herskerklassen, kapitalistklassen, som ønsker at bønder og arbeidere skal være splitta. For ellers får de jo en mektig kraft mot seg, som utgjør en trusel mot deres diktatur.

Det ser vi jo helt tydelig når en arbeideraristokrat og storskog-eier som Håkon Lie, står f.eks. oppe på Hedmark og prøver å hisse arbeiderne opp mot småbøndene. Det han da vil er å splitte arbeiderne fra småbøndene, og drive de samme bøndene rett inn i armene på borgerskapet og storbøndene. Slik blir jo diktaturet til borgerskapet unektelig styrka.

OGSÅ LANDARBEIDERNE HAR FELLE INTERESSER MED DE ARBEIDENDE BØNDENE

— AKP(m-l) stiller parola «Enhet arbeidere — bønder». Denne enheten må vel også omfatte arbeiderne i jord- og skogbruken. Men har ikke bøndene og arbeiderne ulike interesser?

— Landarbeiderne er en del av arbeiderklassen i Norge. Det er dens interesser vi setter i første rekke når det gjelder arbeidet til AKP(m-l). Disse arbeiderne har jo interesser stikk i strid med rikbøndene, for det er jo nettopp denne typen bønder de stort sett jobber hos.



BILDET: Pål Steigan, formann i AKP(m-l). (Foto: Klassekampen)

«Landarbeidere, småbønder og de arbeidende fiskerne har spilt en viktig rolle i alle seierrike revolusjoner»

Men rikbøndene er få. Småbøndene og småbrukerne er derimot mange, og det er dem som det er viktigst å alliere seg med. Når det gjelder mellombøndene, så er en del av dem i stand til å utbytte arbeidere en god del av året, og de kan heller ikke da ha felles interesser med arbeiderklassen. Men det finnes også mellombønder som får det økonomiske grunnlaget sitt forverra og som det går an i det minste å vinne vekk fra en borgerlig ledelse, sjøl om de aldri vil bli noen fast støtte.

DNA MED POLITIKK I STORBØNDENE SINE INTERESSER

— Arbeiderpartiet har sittet med regjeringsmakta i stort sett hele etterkrigstida, og er det partiet som har gått i spissen for raseringa av landsbygda. Men har ikke denne raseringspolitikken også tjent storbøndene og de såkalte samvirkeorganisasjonene, landbruksmonopola?

— Det lar seg enkelt påvise med tall. Etter som de små brukta er blitt borte, har tallet på rikbønder økt, som jeg nevnte i stad. Og det er jo klart, at når det blir færre å konkurrere med, så øker jo også storbøndene sine muligheter til å bli rike. De får større økonomisk makt pga. de store eiendommene sine.

Landbruksmonopola er støtta av Arbeiderpartiet, og blir styrt av storbøndene. I samarbeid med staten legger de så opp ordninger som tjener storbøndene, og som gjør at landbruksmonopolene samler opp store kapitalmengder. Penger som er

skapt av arbeidsinnsatsen til de arbeidende bøndene. Å vise åssen dette foregår rent konkret, er det gjort for lite av, og det blir viktig i tida som kommer.

SV ER LEDA AV FALSKE «BONDEVENNER»

— SV prøver å framstille seg som talsmenn for de arbeidende bøndenes interesser. Berge Furre er jo f.eks. formann i landbrukskomiteen. Men skiller politikken deres seg fra Senterpartiet og DNA, når det gjelder viktige og grunnleggende spørsmål?

— La meg ta ett eksempel: Hitra-aksjonen. Der gikk jo Berge Furre mot streiken. Han snudde riktignok etter at protestene ble for sterke. Men det er en kjent sak at det bl.a. var ved hjelp av SV-medlemmer at Hitra-aksjonen ble nedlagt. Helge Berge var en av dem. Og for bare en måned siden uttalte Furre seg varmt om tvungen voldgift i landbruksoppgjør.

Så politikken til SV skiller seg slett ikke grunnleggende fra den

BILDENE: De arbeidende bøndene i Norge har alltid vært ei aktiv kraft i kampen mot utbytterne. Over ser vi bønder i ferd med å tenne fyr på borgen til en tyrannisk fogd på 1500-tallet. Altså i føydaltidas Norge. På bildet til høyre aksjonerer Askimbønder mot statens forsøk på å presse ned matpotetprisen under potetaksjonene i 1976.



BILDET: Bondemassene spilte avgjørende rolle for utfallet av den russiske revolusjonen. Her et bilde fra kampene. Det er 60 år siden Oktoberrevolusjonen.

som blir ført av DNA og SP. Det kan være uenighet som gjelder fordeling av midler mellom bondene o.l. Men SV har aldri stilt oppgaven om å forene arbeiderklassen og de arbeidende bondene, for å styrke det kapitalistiske utbyttersamfunnet!

TOPPLEDELSEN I BONDELAGET OG SMÅBRUKERLAGET GÅR MOT INTERESSENE TIL BØNDENE

— AKP(m-l) bruker betegnelsen arbeideraristokrati. Men har vi ikke også et «bondearistokrati»?

— Det skal være visst. Bondeorganisasjonene og de økonomiske organisasjonene i landbruket er vevd sammen med tusen tråder. Det samme gjelder bondeorganisasjonene og staten. Ledelsen i disse orga-

VI VIL FØRE DE BESTE TRADISJONENE VIDERE

— NKP hadde, da partiet enda var et kommunistisk parti, en relativt sterk stilling blant småbrukere og landarbeidere. Er det disse tradisjonene AKP(m-l) nå vil føre videre?

— Vi vil føre videre det beste i disse tradisjonene. NKP gikk i si tid i spissen for kampen blant landarbeiderne, slik som f.eks. Julussa-konflikten, Randsfjord-konflikten. Og de drev arbeid for å samle småbøndene bak ei kamplinje.

Samtidig er det klart at arbeidet var prega av feil, at det ble drevet i alt for liten målestokk osv., særlig blant småbønder og arbeidende fiskere. Vi må derfor sette oss mye større mål enn det å kopiere det beste i NKPs bedrifter. Vi stiller oss det målet å lede arbeiderklassen og den arbeidende befolkninga på

ere, og de fiskerne har g rolle i

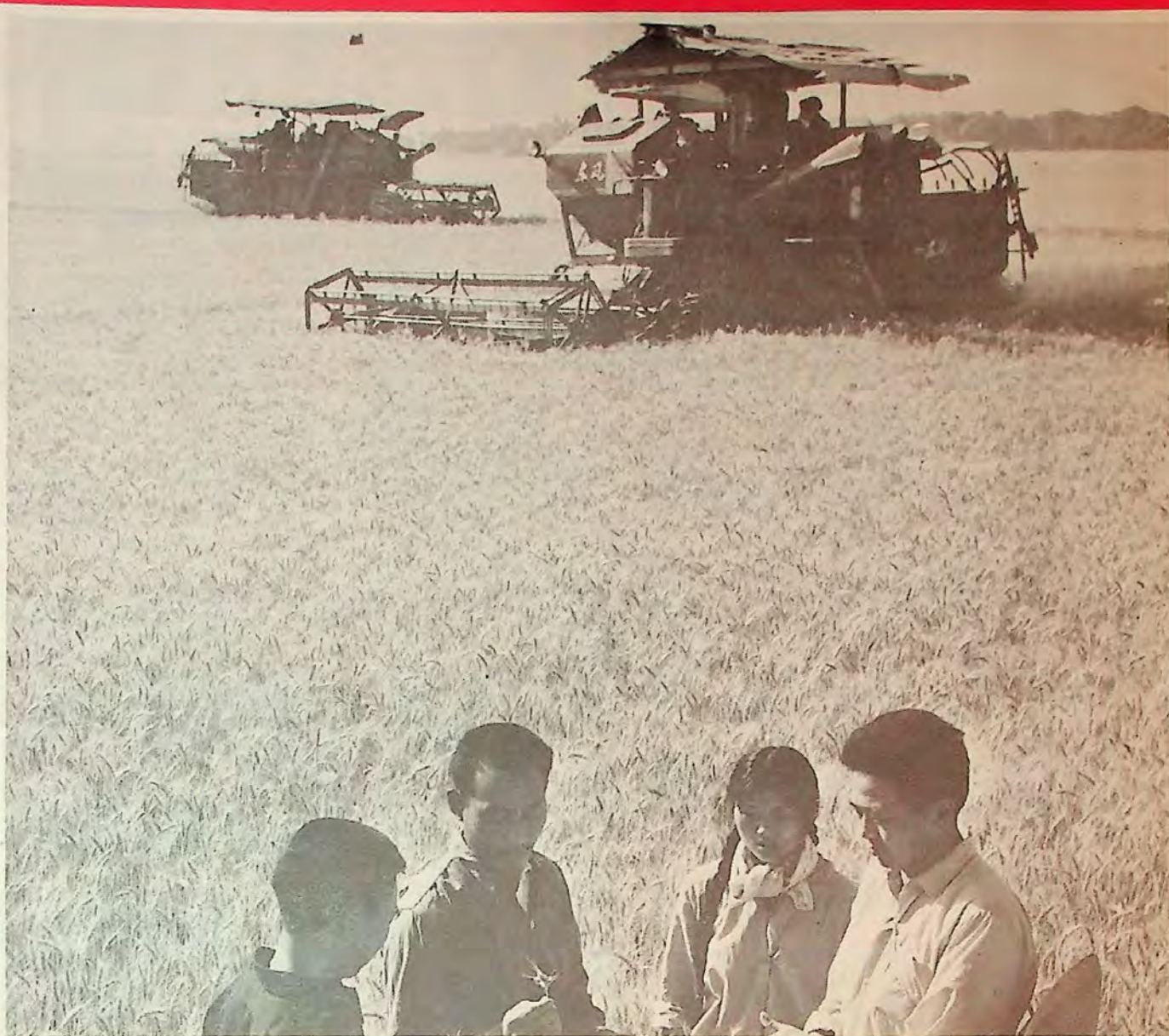


isasjonene har ingen interesser elles med flertallet av av øndene. Tvert imot er de deres tender, akkurat som arbeideraristokratiet er fiender av arbeiderklassen. Som eksempel er et nok å nevne et navn: Hans orgen!

landsbygda gjennom en seierrik sosialistisk revolusjon. Og det målet var jo NKP langt fra å nå.

— Borgerskapet hevder at bondene vil bli fratatt jorda etter revolusjonen. Stemmer det?

— Det er klart at i et kommunistisk samfunn, et samfunn



BILDET: Kapitalismen ruinerer landbruket, sosialismen bygger det opp. Fra et kollektivbruk i Kina. (Foto: Hsinhua)

uten klasser og utbytting, så kan jo heller ikke jorda være i privat eie. Det er dette borgerskapet tar utgangspunkt i.

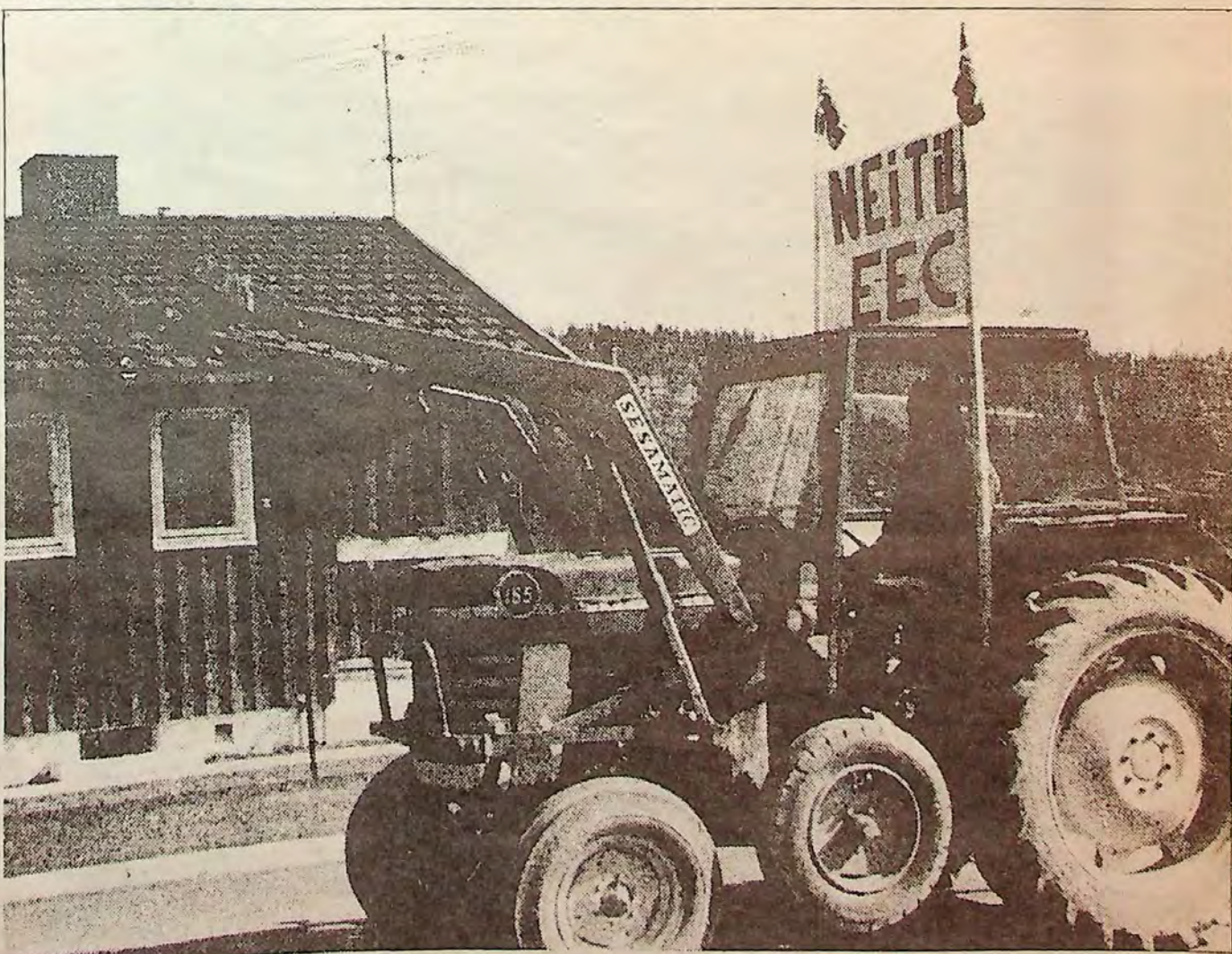
Nå er det riktig at en sosialistisk revolusjon opplagt vil ta fra rikbønder jorda. Jord som vil bli fordelt til dem som har lite, eller til kollektivbruk. Men den sosialistiske staten kan aldri begi seg inn på å ta fra bønder jorda med

makt. Overgangen fra små private jordlapper til kollektivbruk og statsbruk, er en lang og omstendelig prosess. Og den kan bare gjennomføres med fullstendig frivillighet fra bondene sin side, gjennom å overbevise dem om at de sjøl er tjent med at jorda blir mer effektivt drevet, at de får bedre arbeidsforhold osv. Å bruke makt ville være å drive

bøndene rett i armene på borgerskapet, og derfor i realiteten et bidrag til å styrke sosialismen.

Det sosialistiske Kina har vist oss hvordan motsigelsene mellom arbeidere og bønder og motsigelsen mellom sosialistisk statseiendom og den private småeiendommen kan løses på en

korrekt måte. Derfor er det viktig å studere Kinas erfaringer og Mao Tsetungs verker. De allmenne prinsippene derfra må vi anvende. Den konkrete måten de skal brukes på i Norge må vi finne ut av sjøl i løpet av den revolusjonære kampen.



BILDET: Det arbeidende folket på landsbygda var ei viktig politisk kraft i kampen mot norsk medlemskap i EEC. Her fra en demonstrasjon mot medlemskapet.

Ein ny bondeførar midt iblant oss! Bondeopprøraren frå Eksingedalen som slår laus på småbonden sine fiendar. Hata og frykta i Bondelaget slik at DEI må teie han ihel. Ein klårsynt domedagsprofet som skal samle den jordbrukspolitiske opposisjonen og redde norsk jordbruk frå undergangen. Det er dette bildet Helge Bergo prøver å skape av seg sjølv i boka «Norsk jordbruk — ei økonomisk slagmark».

Dette er eit grunnfalsk bilde. Men det vil bli spreidd. Ikkje minst av SV som i dag treng ein ny jordbrukspolitisk gallionsfigur til den søkkferdige skuta si. Berge Furre er ikkje fullgod til det bruket etter som han berre driv med kalkun. Ein rettelge bonde må partiet ha — og sjølv sagt ein bonde med hovudet fullt av illusjonar. Ikkje rart at Helge Bergo vart motteke med opne armar der i garden når han attpåtil var «økopolitkar».

Som så mange andre er Bergo fylt av eit kjærleikshat til maskinane. Dei lettat arbeidet, samtidig som dei ofte skaper ein stressa arbeidssituasjon og framfor alt: Dei er dyre. Dei er så dyre og etter kvart så mange at det blir lite att å betale det arbeidet som småbonden, kona og borna gjer. Som vevarane i Manchester ryk Bergo laus på maskinane og vil knuse dei. Han ser ikkje kapitalen som skjuler seg bak neste maskin med ein ekkel flir om kjeften. No var det vel ikkje så mykje å bry seg om denne maskinknusinga til Bergo var det ikkje for det at han prøver å få andre småbønder med seg på dette. Han har hatt lite hell til no. Stadig fleire småbønder ser at maskinane kunne vera bra nok dei, dersom dei ikkje var så dyre. Derfor reiser dei parolar som:

— Bort med mellommannsfortenestene
— Sett ned renta på lån til driftsmiddel
— Meir statsstøtte til maskinsamarbeid.

Det er slik maskinkapitalen må motast, utan at ein skal ha illusjonar om å tyne den mens det enno er kapitalisme her i landet.

MOT NEDLEGGING AV SMÅBRUKA?

Bergo er imot nedlegginga av småbruk, som i kansellistilen til departementet heiter struktur-rasjonalisering. Men han brukar ein del av boka si til å reinvaske Arbeidarpartiet for skulda det

har fått mellom bønder flest for politikken som gjekk ut på å legge ned dei små bruka. I staden vil Bergo ha det til at Bondelaget var den stygge ulven. Dei som har minne så langt attende veit godt at Arbeidarpartiet drog opp linjene, Bondelaget følgde straks på og Småbrukarlaget sveik medlemmane og diltat etter Ap. Alt snakket frå Bergo om at Småbrukarlaget sette seg imot regjeringspolitikken mot småbøndene tener berre til å tåkelegge det småbøndene alt i slutten av femtåra oppdaga: Småbrukarlaget var berre eit haleheng til Ap og skulle ha skitjobben med å selje den bondefiendtlege politikken til Ap blant småbøndene. Derfor forlet småbøndene Småbrukarlaget og derfor er det svakt i dag.

For å bøte på dette vil Bergo ha statsfinansiering av Småbrukarlaget.

Rikelege statsmidlar skal hjelpe småbøndenes kamp framover. Dette kan han berre seie fordi han ikkje forstår at staten er småbøndene sin fiende.

STATEN ER BØNDENE SIN FIENDE!

Dette viser m.a. den siste «for-snakkinga» til Oskar Øksnes. Landbruksministeren vil at alle som har færre enn 5 kyr skal slutte. Vanlegvis ballar den karen og andre toppfolk i departementet meiningane sine inn i småbondevenlege fraser. Men av og til skjer det ein glipp, og dei seier meininga si. Denne utsegna frå Øksnes må ha falle Bergo tungt for brystet. For i boka si blir Øksnes sitt «arbeidarparti» utropa til eit «venstreparti» og det partiet på Stortinget nest etter SV som hadde det beste framlegget til vedtak i jordbruksdebatten i slutten av 1975. Dette er SV-linja i jordbrukspolitikken: Kline seg opp til Ap og skryte av Ap-politikarane. Når desse kjem med sine

KRONIKK

bondefiendtlege utsegner lest ein så som ein ikkje har høyr. Småbøndene vil vite å plassere denne linja der den høyrer heime: På skraphaugen der lovnadene frå Arbeidarpartiet og Senterpartiet ligg.

Mest slørande er Bergo sin omtale av Hitra-aksjonen. Mens bønder landet over støtta både streiken og krava, messa Bergo i avisene kor feilaktige krava var. Småbøndene på Hitra var dumme fordi dei kravde meir av den medisinen som alt hadde utrydda så mange av dei. Ifølgje Bergo burde ein kreve meir inntekt over direkte løyvingar på statsbudsjettet og mindre på prisane. Men det som sær-

listisk parti ikkje kan oppmode til skattestreik. Nei, det er sant! «Sosialistiske» parti av den typen Furre er med i, har som oppgåve å arbeide for statskapitalisme og da kan dei ikkje så mistru til «far stat». Kanskje andre og kunne få mistru til «sosialstaten» før Furre blir minister. Men det blir ei gåte kvifor Bergo kan gå inn i eit parti der ikkje eingong partiformannen skjønar kor dumme Hitra-krava var. Når denne partiformannen attpåtil er formann i landbruksnemnda i Stortinget, skjønar ein at det må vera innvikla. Einaste trøysta er at SV no har fått med seg den kvassøygde Bergo som kan skaffe

Helge Bergo- ein forvirra bondeforførar

merkjer jordbruksoppgjera etter krigen er nettopp ein slik vekst i dei direkte løyvingane og ein forholdsvis nedgang i den delen av inntekta til bøndene som kjem over prisane. Har dette redda småbøndene?

BERGE FURRE

Berge Furre hadde ein annan variant av å gå imot Hitra-aksjonen. Han stødde krava, men var imot streiken fordi eit sosia-

argument mot dumme småbondekrav før partiet vinglar i veg og støttar dei.

Med ærleg andlet fortel Bergo i boka si om kor viktig det var å få lagt ned Hitra-aksjonen. Han innrømmer at kamplinja hadde fleirtal på stormøtet på Hitra. Men på grunn av at AKP(m-l) kunne få noe å seie i aksjonen, måtte kamplinja kvelast. Diskusjonen kunne ikkje sleppast laus, det kunne ha ført til litt av kvart forstår vi.

med på det, viser berre at han er på feil side i kampen, i lag med Øksnes, Treholt & Co. Da nyttar det lite at han på same tid skamrosar Hitra-bøndene. Småbøndene har vorte pissa oppover ryggen før, så dei veit kva det betyr.

BERGO GJEKK STATENS ÆREND

Dette at Bergo havnar på feil side i striden for rettane til dei små- og mellomstore bøndene er ikkje noko nytt. Da Øksnes-komiteen si innstilling kom, var han og ute og gjekk statens ærend. «Eit verdfullt dokument» heitte det da frå hans munn. Når konsekvensane no kjem i stortingsmelding 12 heiter det brått at dette er eit «farleg dokument». Vinglande slik frå side til side etter som vinden bles blir Bergo ein reiskap for staten imot bøndene. Det same gjeld jordbrukstingane der han stiller fordelinga av midlane som det viktigaste spørsmålet og ramma for krava som eit mindre viktig spørsmål. Derfor kan han seie at det gode med 1974-oppgjeret var at det var så dårleg. Dess fleire bønder som er samde i dette, dess meir velkome for staten. På den måten slepp staten billeg frå oppgjeret og småbøndene går raskare enn før i grava. For storbøndene vil nok alltid overleva, same kva slags oppgjer vi får. Kven har vel sett eit storbondebruk nedlagt? Det er viktige motsetningar bøndene imellom, men desse er underordna motsetninga mellom bøndene og staten.

MÅ SKILJE VEN FRÅ FIENDE

I det heile er det i spørsmålet kven som er vener og kven som er fiendar av bøndene at Bergo er mest uklår og mest villfare. Vi har alt nemnt illusjonane hans om staten og Arbeidarpartiet. I staden for å rette eit skarpt lys mot desse fiendane går han til åtak på tenestemenn

BERGO MED ANTIKOMMUNISME

I staden måtte anti-kommunismen takast i bruk — av Bergo. At forsamlinga peip han ut for det, nemner han sjølv sagt ikkje. Men dette måtte sikkert ha overttydd han om at demokratiet vart for risikabelt. På same måten som på eit møte i Bondelagets regi som Bergo fortel om seinare i boka, vart møtefleirtalet manipulert. Hitramøtet var over før folk forsto kva som var i gjære, og dei fleste var skuffa, fortel Bergo. Men dei forsto ikkje kvifor SV-fraksjonen på møtet måtte kuppe aksjonen i grava. Jau, noen forsto. Mellom desse var kona til aksjonsleiaren som i Nationen etterpå meinte at Hitra-aksjonen var utsett for infiltrasjon frå dei som ville legge han ned. Bergo skal ha takk for at han til fulle legg fram prov for at dette kupet vart gjennomført. At han ikkje skammar seg for å ha vore



BILDET: Helge Bergo

og landbruksforskarar under eitt. Det finst sjølv sagt bondefiendar blant desse og mest blant dei som er nærast knytta til statsapparatet. Men å skjera alle over ein kam, rotar ein til ei røre der ingen kan skilje venn frå fiende. Som apparat er staten bondefiendtleg, men dette hindrar ikkje at det kan finnast statstilsette som vil stø småbøndens langsiktige kamp.

Denne kampen må førest saman med arbeidarklassen, og dette nemner ikkje Bergo på annan måte enn at ein må gje «in-formasjon» til LO. I staden for å utvikle einskap i kamp med dei mest medvitne arbeidarane slik Hitra-aksjonen var eit første forsøk på, vil Bergo drive PR-kampanjar retta inn på LO-toppen.

Grunnen til at bøndene må søke kamfelleskap med arbeidarane, ligg i at dei har ein sams fiende i kapitalen. Enten denne er forkledd som «bondeid» i landbruksmonopola eller den er monopolkapital i oljeindustrien, er kapitalen bøndens dødsfiende. For kapitalen er småbøndene arbeidskraft som kan flyttast dit profitten til ei kvar tid er størst. Kapitalen ser berre ei framtid for denne bonden: Å bli lønnsarbeidar. Innruvert i industrien kan friske bondegutar og bondejenter skaffe ny profitt til borgarskapet sine kassabøker. Samtidig kan dei få «bærekraftige» bøndene som er att, skaffe jordbrukskapitalen den profitten den må ha. Slik ser vi at like så vel som arbeidarane må bonden skaffe kapitalen profitt, enten det er statskapital, samvirkekapital eller privatkapital. I staden for å innsjå dette, stemplar Bergo bøndene på utbyggingsbruka som «streikebrytarar». På nytt kan han ikkje skilje ven frå fiende.

EI UFARLEG BOK!

Vi skal ikkje slutte denne meldinga med at boka til Bergo er farleg. Ho er ikkje farleg for Bondelaget, for var ho det skulle vi høyrte krigstrommene gå. Ho er ikkje farleg for staten, for det er sjeldan Treholt og følgjesveinane hans har fått slik ros frå ein «bondeførar». Ho er ikkje farleg for storkapitalen, for den blir knapt nemnt. Ho er ikkje farleg for småbøndene heller, dei har for mykje sunt bondevett til det.

No har Helge Bergo starta Aksjon Bygde-Noreg. Der vil han truleg vera kvitt dei brysame elementa frå Hitra-aksjonen. I alle fall har han rekna med det. Om dette kan bli den kamporganisasjonen Bygde-Noreg treng, står enno att å sjå. Men inntil vidare ser det ikkje særleg lyst ut dersom det er parhestane Bergo og Sigmund Borgan som skal legge opp leia. I deira auger er bøndene ein lidande klasse som må reddast av kloke domedagsprofetar. Opp mot dette bildet skal vi sette det kjempande Bygde-Noreg som alltid har kjempa, både i produksjonen og i den sosiale striden. For bønder og arbeidarar finst det berre ein veg å gå: Klassekampens veg.

Helge Bergo: Norsk jordbruk — ei økonomisk slagmark, Det norske Samlaget, 1976.



BILDET: Fra Hitramøtet i 1975. Helge Bergo var saman med toppane i Bondelaget og Bonde og Småbrukarlaget hovud ansvarleg for at aksjonen vart nedlagt. (Foto: Klassekampen)

Mausundfiskerne:

KJEMPER FOR LEVEBRØDET!

Reaksjonen blant drivgarnsfiskerne på Trøndelagskysten lot ikke vente lenge på seg da regjeringa reduserte garnkvota deres til 20 garn pr. fisker. Rett etter Lofotfisket samla 54 fiskere fra Mausund seg til møte. De krevde at kvota pr. mann skulle heves til 25 garn, og at Fiskarlaget skulle ta kontakt med miljøverndepartementet for å få kravet gjennom. Samtidig blei det laga ei underskriftsliste der fiskerne forplikta seg til fortsatt å fiske som før. Ei liste som ca. 200 fiskere på Frøya har skrevet under.

Vil ha vekk de små

Den offisielle begrunnelsen til regjeringa for å innføre kvotereguleringa, var hensynet til fiskebestanden. Men når en ser på ås-sen regjeringa systematisk har støtta økonomisk og politisk opp om stortrålerne, åssen de uhin-dra lar utenlandske trålere sope havet utafor norskekysten reint for fisk, og hvor lite de har gjort for å få begrensa rovfisket av laks utafor Grønland, som gjør kraftige innhogg i den norske laksestammen, så skjønner en at ressurs-hensynet ikke har vært særlig sterkt med i avgjørelsen. Det har derimot ønsket om å gjøre enda et innhogg i

antallet fiskere, som stadig går nedover. Drivgarnsfiskerne etter laks har relativt små båter, vanligvis rundt tre manns besetning, og med det antallet garn de derved kan operere med så burde det være sjølsagt at de ikke kan tilskrives ansvaret for reduksjonen i laksebestanden.

25 garn pr. mann

Likevel var fiskerne fra Mausund villige til å redusere antallet garn pr. mann til 25, mens de vanligvis har fiska med 40 garn pr. mann. Noe mindre enn 25 garn pr. mann slo fiskerne fast ville bli rene svelti i hjel.

Gro Harlem Brundtland ankom Mausund pr. helikopter for

å overbevise fiskerne at det gikk an å overleve med så lite, men oppnådde bare å se ved sjølsyn hvor enige Mausundfiskerne stod bak krava sine. Sjøl ikke argumenter om at «om det blir færre fiskere, så blir det mere igjen til dere som er igjen på Mausund» beit å fiskerne. Det styrka tvertimot oppfatninga at her var det ikke vernehensyn, men rasjonaliseringsplaner som lå bak.

Aksjonslederen bøltagt.

Formannen i Mausund Fiskarlag og formann i aksjonskomiteen, Bjarne Hansen, blei dømt og bøltagt for å ha oppfordra og vært med på den «ulovlige» aksjonen. Slik tok borgerskapet i bruk både pisk og gulrota for å knekke Mausundfiskerne.

På møtet i Mausund uka etter at Harlem Brundtland hadde prøvd å knekke aksjonen, stilte Arent Henriksen fra SV opp og forklarte fiskerne at her gjaldt det å være realist og innse at reguleringsloven ikke kunne endres i år. Likeens at det hadde gått prestisje i saka for regjerin-



BILDET: Fra Mausund (Foto: Klassekampen)

ga, og at Mausundfiskerne burde gi den «et par årer slik at de kan ro seg i land». I virkeligheten var dette ei linje for å legge ned hele aksjonen, få folk til å tru at det ikke nytta, og lede kampen inn i nederlaget i en eller annen Stortingskomite.

Delvis seier for fiskerne.

Mausund-fiskerne fiska ei uke med «lovlig» antall garn for å gi regjeringa en sjanse. En anledning som regjeringa brukte til å fremme et vedtak de håpet skulle splitte Mausund-fiskerne: 25 garn i enmannsbåt, 50 i tomannsbåt, 60 i tremannsbåt og 70 i firemannsbåt. Ved å gå med på

25 garn pr. mann for en og tomannsbåter, men bare ti garn i tillegg pr. hode for større, håpet regjeringa skulle splitte aksjonen såpass at den falt sammen. For sjøl om dette i formen var en innrømmelse fra regjeringa, og sjøl om det motbeviste Arent Henriksens nederlagslinje om at aksjonen ikke ville gi resultater for reguleringa i år, så ville det fortsatt bety sveltthjel for de som fiska i tre og firemannsbåter.

Hardt arbeid og liten inntekt.

På et møte i mai viste aksjonslederen Bjarne Hansen hvor dårlig fortjenesten for driv-

garnsfiskerne er: Ei uke i sjøen med 96 timers arbeid og 50 garn, ga ei netto gjennomsnittslønn på 180 kroner.

Lær av Mausund

Mausundfiskerne har ikke gitt seg for presset fra regjeringa og dens hjelpere. Med sin holdning har de gitt et eksempel til etterfølgelse for alle fiskere. Det er ikke bare fiskerne i Mausund som regjeringa har planer om å fjerne under dekke av råstoffmangel. Rasjonaliseringa og de dårlige inntektene er noe som rammer alle arbeidende fiskere.

Fiskerkorrespondent.

ILFS – EIT NAUDSYNT REISKAP FOR LANDBRUKSKULEELEVANE

- Dårleg fagutdanning, med lite praksis og stendig auka del med ålmenfag.
- Økonomiske problem som ein følgje av for låge stipend og utbetalingar så seint som i november/desember.
- Ingen eller dårleg løn for arbeid på skulane i helger og etter skuletid.
- Utbytting av praktikantar, som korkje får skikkeleg løn eller opplæring.
- Åtak på elevane sine demokratiske rettar, slik som t.d. å bestemme innhaldet i si eiga skuleavis.
- Berre 3–4 timars fråver i einskilde fag kan føre til at ein misser retten til vitnemål.
- Strengt internatreglement som set forbod mot vitjing frå bygdeungdom, som krev låste dører kl. 23.00, som gjev inspektør retten til å låse seg inn på romma til kvar tid han måtte ynskje.
- Dårlege og dyre lærebøker. Berre 7% på nynorsk, og inga løvfesta språkleg jamnstelling.
- Diskriminering av jenter ved opptak, og i undervisninga.

Dette er nokre av dei problema som møter landbruksskule-elevane i den daglege skulegongen. Problem som sjølsagt kan variere frå skule til skule, men som i alle høve syner at landbruksfagskulane ligg langt etter andre skuleslag når det gjeld elevane sine retter. Dette heng ikkje minst saman med at landbruksskule-elevane ikkje har hatt nokon organisasjon som kan ta seg av kára deira.

Dette er endra etter at ILFS vart danna i 1976. Interesseorganisasjonen for landbruksfagskulane, organiserar 37 av landets 57 gartner, skog, landbruk og maskinskular. Med berre 3 000 elevar i alt på desse skuleslag, seier det seg sjølv at ILFS lyt vere ein liten organisasjon. Men på trass av dette er

han aktiv, og har arbeidd med mange saker sidan starten.

Sigden har snakka med Bjørg, som er elev på ein landbruks-skule, og aktivt med i ei ILFS-gruppe. Vi spurte ho kva ho meinte var viktigste arbeidsoppgåva til organisasjonen no.

STYRK FAGUTDANNINGA

– ILFS si viktigste oppgåve no er arbeidet for å styrke fagutdanninga. Fagutdanninga svarar ikkje til det kravet som vert stilt når elevane kjem ut som bønder eller landarbeidarar. Tvert om har misforholdet mellom det som er naudsynt at elevane lærer, og kva dei verkeleg lærer, vorte større. Fagutdanninga er gjort dårlegare, ma. ved hjelp av lova om vidaregående opplæring og elnkskapskolen. Utdanninga er



BILDET: Fra landsmøtet til ILFS i år. (Foto: Klassekampen)

gjort billegare. Du lærer litt av alt. Slik vert elevane lette å om-skolere. Siste framstøtet var Odelstingsproposisjon 71, som på trass av sterke protestar frå elevar og lærarar vart vedteke av eit samstemmig Storting.

– Korleis kjem denne lova til syne i undervisninga?

– Resultata er klåre; 2-årig kombinert grunnkurs med 1-års gymnaspensum kjem inn medan praktisk/teoretisk-grunnkurs med 2/3 praksis gjeng ut. Antall undervisningstimar totalt vert redusert med omlag 10% samstundes som allmenfag får fleire timar. Dette er døme som syner at fagutdanninga vert dårlegare og ILFS si hovudoppgåve er å

kjempe mot dette.

Me krev fleire timar, meir praksis og bort med allmenfag me ikkje treng. Me går på landbruksfagskule for å få fagutdanning. Det at ot. prp. 71 vart vedteke skal ikkje stogge kampen vår, snarare tvert om. Me skal syne departement og storting at ein samla elevflokk med stonad frå lærarar og andre knytt til landbruksfaget står stritt på kravet om styrka fagutdanning.

KAMP FOR DEMOKRATISKE RETTAR

– Svekkjer ot. prp. 71 andre sider ved landbruksskuleelevane sin situasjon enn berre fagutdanninga?

– Ja, han er og et angrep på elevane sine demokratiske rettar. Vi får skuleråd, der elevane sit i mindretal. Dette rådet er eit rådgjevande organ, og slik det er lagt opp vert elevrepresentantane lett gislar for elevfiendte tiltak. Elevrepresentantar i lærarråd og fagstyre, der avgjerdslar som gjeld elevane og skulen vert ikkje, vert ikkje lenger aktuelt – ifølgje proposisjonen.

Det har kome nye føresegnar for elevråd, og skuleavisa må no godkjennast av skuleråd og fagstyre. Dette er ei klår innskrenking av elevane sine rettar, noko og elevane på Kleiva har reist kampen mot.

VIKTIG Å STØ KLEIVA-ELEVANE

– På Kleiva klaga annonserane på innhaldet i avisa, noko redaksjonen ikkje kunne godta då avisa var open for bidrag frå alle elevane.

Skuleleiinga var snøgt ute, og handsama regler og retningslinjer for skuleavisa på eit lærarrådmøte. Fire elevar tok kampen opp og protesterte på dette kneblingsforsøket, m.a. gjennom ein resolusjon på ILFS-landsmøte. Dette resulterte i utvisningar og reprimandar for dei fire. Med støtte frå dei andre elevane nekta dei utviste å forlate skulen før anken deira var avgjort. Dimed vart dei utvist for godt.

Ankeretten er ikkje verdtpapiret han er skrive på med ein slik praksis.

Dei fire elevane har fått mykje støtte i løpet av sommaren. Men anka dei sendte til fylkesmannen vart avslått. Så vidt eg veit går dei no til departementet med saka, og vurderar og å reise siviltsøksmål.

Det er viktig at vi landbruksskule-elevar no trappar opp støtten til Kleiva-elevane og legg press på departementet i den vidare handsaminga. Støtte kan sendast: Dei fire Kleiva-elevane v/Kurt Olsen, Myrvegen 38, 9020 Tromsødal.

Til slutt vil eg berre oppmoda elevar og praktikantar til å vere aktive i ILFS-arbeidet. Jo fleire som tek del i dette arbeidet, jo meir kan vi rette på av dei sakene som forsurar tilveret til oss elevane.

REGJERINGA VEDTAR BARENTSAVTALEN

SOVJET FÅR FRITT SPILLE- ROM I NORSKE HAVOMRÅDER

Regjeringa har nå undertegna den såkalte «fiskeriavtalen» om Barentshavet med Sovjet. Dermed er det foreløpige høydepunktet nådd i bestrebelsene på å gi 90 500 km² norsk territorium som gavepakke til Bresjnev. På pressekonferansen 11. november der Nordli presenterte regjeringsvedtaket, blei det og lagt fram ei tilleggsforklaring som Jens Evensen hadde forhandla seg fram til i London. Der heter det at avtalen er ei midlertidig fiskeriordning og at den ikke skal foregripe forhandlingene om ei endelig delingslinje i Barentshavet.

Men denne erklæringa er ikke verdt fem flate øre. Sovjet har ved flere høve, bl.a. avslørt i den hemmelige telex-meldinga fra den norske ambassaden i Moskva som Klassekampen brakte 10. september, at det ikke ser på sektorlinja i Barentshavet som noe forhandlingstema. Det som blir resultatet sv den «midlertidige fiskeriordninga» er derfor at Sovjet i praksis er gitt 90 500 km² som gavepakke fra den norske regjeringa. Ved sia av at landet sjølsagt kan fortsette rovfisket i Barentshavet.

sektorlinje

Midtlinja er et folkerettslig prinsipp om at delinga av havområder skal skje ved at det trekkes ei linje midt mellom området til to land. Dette prinsippet er slått fast Geneve-avtalen av 1958, som er undertegna både av Sovjet og Norge.

Men Sovjet vil ikke rette seg etter denne avtalen, men forlanger deling etter sektorprinsippet. Her skal delingslinja følge lengde- og breddegrader. Sektor-prinsippet har ikke grunnlag i noen folkerettslige internasjonale avtaler. (Se forøvrig kartet der de to linjene er

trekt opp, sammen med den grå sona) provokasjoner

Det imperialistiske Sovjet har ikke skydd noe middel når det gjelder å presse Norge vekk fra midtlinjeprinsippet. 4 rakett-øvelser med nedslagsfelt i norsk hav er gjennomført på litt over et år. I september 1976 skjøt en sovjetisk minesveiper med signalraketter mot fiskebåten «Bugøfisk» i internasjonalt farvann. I juni i år blei reketråleren «Alette Marie» oppbrakt og borda av et sovjetisk militærfartøy, i norsk havområde vest for midtlinja. Omtrent samtidig blei to sovjetiske trålere tatt for rovfiske innafor den norske 200-mils grensa. Likeens fiska Sovjet på dette tidspunktet innafor den nyoppretta fiskerivernsona rundt Svalbard med flere trålere.

Sovjet driver rovfiske med kjempetrålere langs hele norskekysten, og setter slik næringsgrunnlaget til norske fiskere i fare. Landet har blitt berykta på alle hav for å fiske etter «støvsugermethoden», dvs. med maskevidder langt mindre enn



BILDET: Fiskeriminister Ishkov og havrettsminister Evensen. Evensens forhandlingsresultat er en gavepakke til sosialimperialismen, og en undergraving av næringsgrunnlaget til norske fiskere.

det tillatte. Nylig blei f.eks. en rekke sovjetiske trålere utvist fra argentinsk farvann etter grovt rovfiske.

viktigst

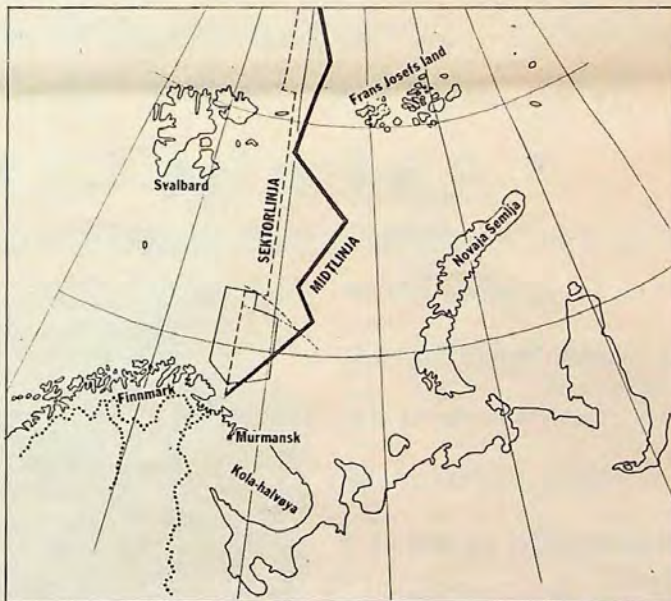
Men på tross av de enorme mengdene sovjetiske fabrikktrå-

lere håver opp av havet ved hjelp av rovfiske, er likevel ikke fiskeriinteressene hoveddrivkrafta bak provokasjonene i Barentshavet. Det er derimot spørsmålet om den sovjetiske marinen. Sovjet har i dag verdens største marinebase plassert på Kola. I et framtidig an-

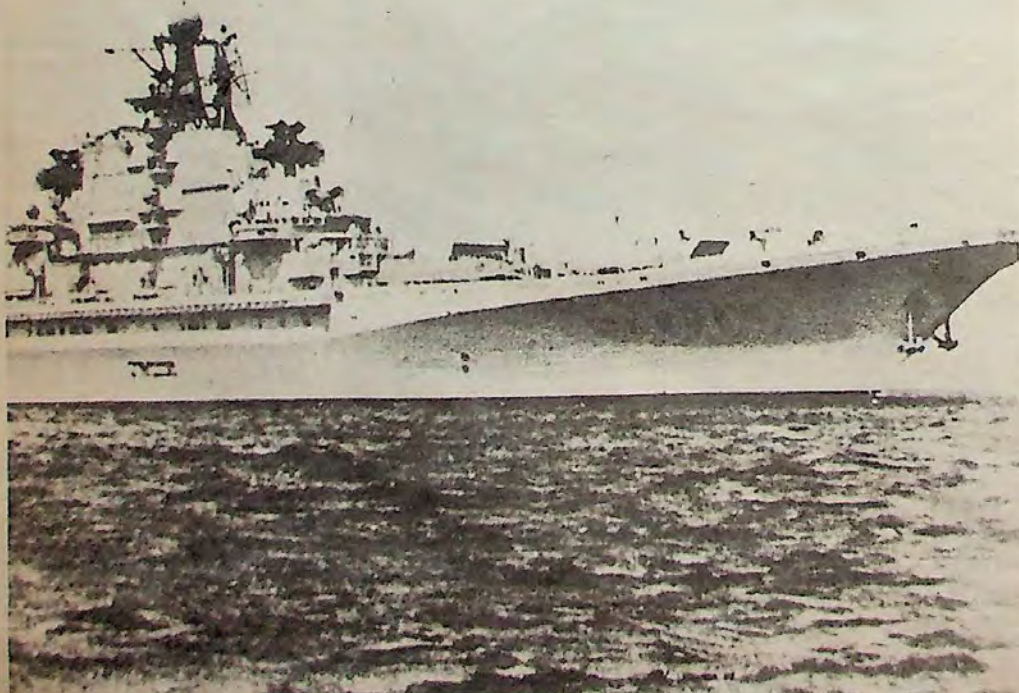
grep på Europa vil styrkene her spille en avgjørende rolle. Bresjnev er derfor interessert i at hans skip skal komme så langt ut i Atlanterhavet som mulig for de beveger seg inn på havområde som formelt ligger under Norge. Med Barentshavavtalen har den norske regjeringa åpna for at Sovjet kan ta et kraftig jafs ut i Atlanteren.

sjølråderetten

DNA-regjeringa med Evensen og Nordli i spissen har vært en lett forhandler for Bresjnev og fiskeriminister Ishkov. Fra første stund la den kravet om deling etter det folkerettslige midtlinjeprinsippet til side, og konsentrerte forhandlingene om hvor stor del av norsk havområde Sovjet skulle kontrollere. Resultatet har blitt at de har gitt fra seg de beste fiskebankene og lagt dem åpent for rovfiske. Og de har gitt Sovjets krigsplaner ei kraftig oppmuntring ved å åpne for at den sovjetiske marinen skal få større albuom. Derfor er det ikke bare fiskerne som har all grunn til å protestere mot Barentshav-avtalen. Det må alle arbeidende mennesker som går imot salg av norsk sjølråderett og mot Sovjets krigsplaner og aggressive, krigsforberedende utenrikspolitikk.



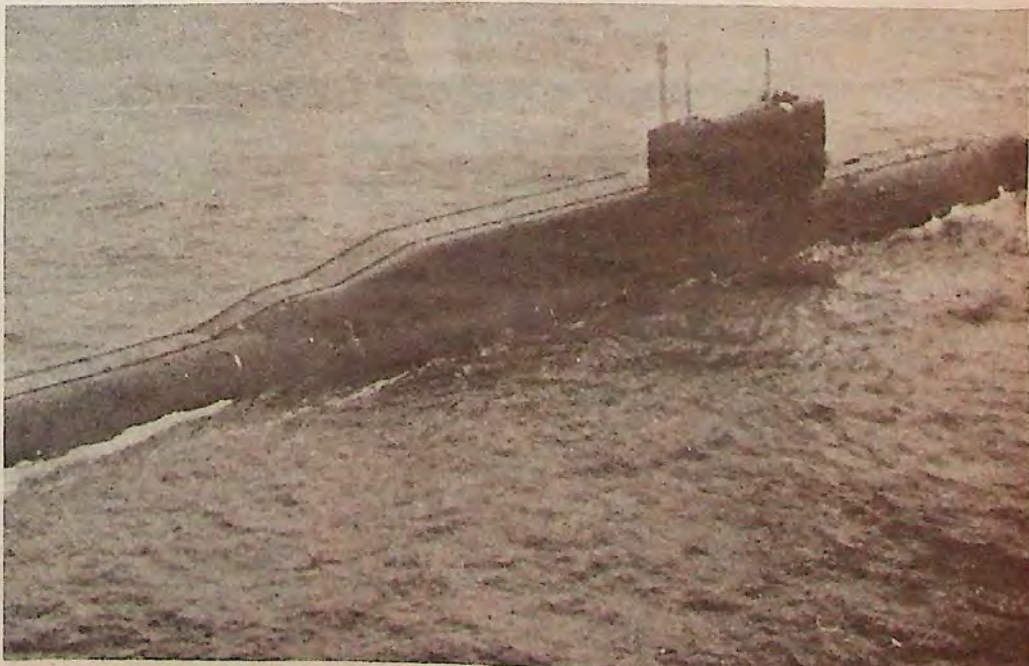
Tegning: denne tegninga viser resultatet av forhandlingene. Den heltrukne streken er midtlinja, den stiplede sektorlinja. Det gråkraverte er den «grå sona», som altså med unntak av en liten snipp ligger i norsk havområde.



BILDET: Det nye hangarskipet Kiev, som har økt den offensive slagkraften til Sovjet-marinen sterkt. Regjeringas gave-

pakke til Sovjet i Barentsforhandlingene vil bety at skipet vil bevege seg mye lenger ut i Atlanteren før det forlater sovjetisk om-

råde. Det gir sikrere forflytting, og bedre muligheter for overraskelsesangrep.



BILDET: En sovjetisk ubåt i Delta-klassen med langtrevkende atomraketter. Slike opererer i hopetall i Barentshavet, med base i Murmansk.

Frigjøringsbevegelsen i Eritrea:

Full kontroll over landsbygda

For tida foregår det viktige kamper i området rundt Afrikas Horn. Etiopias militærregjering med sovjetisk og kubansk støtte befinner seg i krig på to fronter, mot eritreiske frigjøringsstyrker i nordvest og mot den såkalte Vest-Somaliske Frigjøringsfronten (WSLF) i sør og øst. Den siste er for øvrig helt avhengig av hjelp fra Somalia.

Afrikas Horn er et strategisk viktig område. Den som dominerer dette havområdet vil for eksempel kunne kontrollere gjennomfarten i Suez-kanalen. I tillegg til dette er Etiopia et folkerikt land med rike utbyttingsmuligheter for supermaktene USA og Sovjet. Vi skal i denne artikkelen se litt nærmere på Eritrea og det som skjer der.

Eritrea grenser i nord mot Rødehavet, mot nord og nord-vest mot Sudan og i sørøst mot den nylig sjølstendige Djibouti. Landet er på 120 000 km² og har i overkant av 3 mill. innbyggere.

40 ÅRS KAMP MOT UTENLANDSK UNDERTRYKKING

I over 40 år har eritreerne kjempet mot utenlandsk undertrykking. De siste 15 år har vært preget av sterk opptrapping av den væpnede kampen, noe som har ført til at mesteparten av landet er på eritreiske hender. De eneste unntakene som etiopierne holder, er noen større byer.

Det er ikke bare etiopierne som eritreerne har kjempet mot, men også italiensk og engelsk kolonialisme, amerikansk og israelsk imperialisme. Vestlig dominans av nyhetsbyråer har ført til at dette heltemodige folkets kamp er lite kjent for oss i Norge.

For den siste kolonisatoren av Eritrea, Etiopia har det vært viktig å forvrengte landets historie og påpeke at Eritrea er en del av Etiopia. Mot dette står

klare fakta om at Eritrea var sjølstendig i over 700 år før det ble italiensk koloni i 1885. Fra 1885 til 1941 var Eritrea kolonisert av italienerne. Dette ble stadfestet i en avtale mellom kongen av Italia og keiser Menelik av Etiopia i 1889. Menelik solgte ytterligere land til Italia for penger og militært utstyr.

OKKUPERT AV ENGLAND

Da 2. verdenskrig brøyt ut, så eritreerne på britene som befriere fra den italienske kolonitilværelsen. Eritreere sluttet seg til den engelske hæren i Afrika. Men disse håpene forsvant fort for da engelskmennene hadde okkupert Eritrea i 1941 begynte de et nedrig renkespill om Eritrea som varte de neste 11 år. Ifølge FN-kommisjoner som var i området i 1950 og 1951 prøvde engelskmennene å splitte folket opp ved å bruke stammemotsetninger og religionene for å dele landet mellom Sudan og Etiopia.

Da dette spørsmålet ble behandlet av FN i 1952 var det en kommisjon, bestående av blant annet Norge og Sør-Afrika, som skulle lage en innstilling på

spørsmålet. Av disse landa var det bare Norge som støttet det engelske forslaget. Det ble innført kommisjonen klart dokumentert at Eritreas folk ville ha sjølstyre. Etter sterkt amerikansk press, ble det likevel vedtatt at Eritrea skulle tre inn i en føderasjon med Etiopia. Landet skulle ha egen demokratisk grunnlov, eget parlament og et visst sjølstyre. Den etiopiske regjeringa skulle ta seg av forsvaret, utenrikssaker, penger og finanser, utenrikshandel og kommunikasjonsmidler (inkludert havnene).

ETIOPIA OVERTAR

Etiopia begynte snart å undergrave det lille som fans av sjølstyre i Eritrea. Alle bestemmelser tatt i landet ble satt ut av funksjon av keiser Haile Selassie. Lokale quislinger ble satt inn i de ledende stillinger, nasjonalister ble avsatt. Alle politiske møter ble forbudt. I mars 1956 holdt den eritreiske nasjonalforsamlinga sitt siste møte. Demonstrasjoner og generalstreiker arrangert av arbeiderorganisasjoner i 1958 og av skoleelever i 1960 og 1962 ble slått ned med våpenmakt. Så den 14. og 15. november 1962 erklærte keiseren den eritreiske nasjonalforsamlinga offisielt oppløst og Addis Abeba Radio kunngjorde at Eritrea var blitt den 14. provinsen i Etiopia.

Med dette var papirvedtaket fra FN i 1951 fullstendig knust ved hjelp av amerikansk støtte.

ORGANISERT FRIGJØRINGSKAMP

Men på dette tidspunktet var allerede den organiserte frihetskampen begynt. I september

1961 ble Den eritreiske frigjøringsfronten (ELF) startet. De to første åra var imidlertid preget av planløshet og geriljagrupper virket relativt isolert på landsbygda.

Åra fra 1965 til 1968 så en også at en dyp splittelse kom til syne i denne fronten og resultatet var at ei gruppe gikk ut og dannet Den eritreiske folks frigjøringsfront (EPLF). I dag er de to organisasjonene like store, og de har nylig gått sammen i en enhetsfront. Det er opprettet en felles militærledelse, og en rekke felles komiteer.

I 1974 ble keiser Haile Selassie styrtet og eritreerne håpet på nytt på en fredelig løsning, men de militære arvtakerne viste seg ikke noe bedre.



BILDET: Dette bildet viser eritreiske geriljasoldater under overfall på en konvoi med sovjetprodu-

sert utstyr til den etiopiske regjeringshæren. (Foto: EPLF)

IFRANGANG

Kampene i Eritrea har de senere åra blitt kraftigere og kraftigere med frigjøringsstyrkene på offensiven. Samtidig har imidlertid etiopiske hærstyrker drevet en utslettelseskrig overfor sivilbefolkninga. Avlinger blir brent og ødelagt der de har

del for Etiopia. Denne tilsynelatende prinsippløsheten inneholder likevel ei linje. Etiopia har mer ressurser å tilby enn det relativt fattige Somalia og med Eritrea fortsatt kolonialisert vil Sovjet kunne kontrollere veien inn til Suezkanalen.

Nå har altså Somalia kasta ut de sovjetiske «eksperterne»,



BILDET: En eritreisk frigjøringsoldat med geværet. (Foto: ELF)

sluppet til og dette har resultert i voldsomme flyktningestrømmer ut av landet og inn i Sudan. I dag fins det over 100 000 flyktninger fra Eritrea i Sudan.

Under Haile Selassie-perioden var det USA som sto bak regimet og forsynte det med våpen. Til gjengjeld hadde USA sin base i den tredje verden der, Kagnaw. Samtidig hjalp Israel til mot å få benytte noen øyer utafor kysten av Eritrea til militærbase.

I dag er situasjonen endra. De nye makthaverne i Addis Abeba har prøvd seg på nye metoder for å underkue eritreerne og henvendt seg til Sovjet og Cuba. I dag skjeller og smeller sovjetiske blad over de «reaksjonære» eritreiske frigjøringsstyrkene som truer det «sosialistiske» regimet i Etiopia. Nye sovjetiske tanks har erstattet de amerikanske og kubanske «rådgivere» er på plass, side om side med israelske.

SOVJET KASTA UT AV SOMALIA

Denne støtten til Etiopias statsjef Mengistu har ført til at Sovjet er blitt kasta ut av Somalia. Somalia var tidligere en av Sovjets nærmeste samarbeidspartnere i Afrika, men sovjetledelsen skiftet landet ut til for-

brutt de diplomatiske forbindelsene med Kuba, og kastet ut en rekke sovjetiske «pressefolk». Dermed har Sovjet lidd et alvorlig nederlag i denne delen av Afrika, og flere vil komme.

SV-avisa Ny Tid som støtter Mengistu-regimet i Etiopia, presenterte nylig den kubanske presidenten Castros syn på Eritrea-konflikten. Her het det at frigjøringskrig i dag ikke var nødvendig på grunn av at det er et progressivt regime i Addis Abeba. Derfor trener altså kubanerne i dag opp etiopiske styrker i å drepe eritreere som kjemper for sin frihet. Men som eritreerne sjøl sier, dette spiller ingen rolle, vi vil vinne uansett hvem Mengistu støtter seg på.

Og dette viser de i praksis. I de friggjorte områdene fungerer det meste relativt normalt. Jordbruksproduksjonen er i full gang og er i ferd med å gjøre landet sjølberga. En av de viktigste tingene som har skjedd i det siste er frigjøringa av de områdene som italienske koloniherrer i sin tid besatte og som er spesielt fruktbare.

Og med den nylige inngåtte enhetsavtalen mellom ELF og EPLF, har det eritreiske folket ytterligere styrket grunnlaget for fortsatt framgangsrik kamp mot Mengistu-regimet og for endelig frigjøring av landet sitt.



BILDET: Fra feiring av enheten mellom de to frigjøringsbevegelsene ELF og EPLF i Dekamare. Flagget i forgrunnen er flagget til EPLF. (Foto: Klassekampen)

«Lær av Tachai» seier kinesarane, og siktar til den vesle landsbyen Tachai oppe i Taichang-fjella i Shansi-provinsen, nord i Kina. Det var i 1964 at Mao Tsetung utforma slagordet om å lære av produksjonsbrigaden Tachai. Sidan har fleire millionar frå nærare 100 land vitja staden for å sjå framgangen og utviklinga i landsbyen. Tachai er i dag eit lysande eksempel og ei kjelde for inspirasjon, ikkje berre for kinesiske bønder, men for bønder verda over. Innsatsen til innbyggjarane i landsbyen har gitt folk på landsbygda tru på seg sjølv og sine egne krefter.

Mange er dei sakene ein kunne skrive om når det gjeld utviklinga i kinesisk jordbruk etter frigjeringa i 1949. Om Raude Fane-kanalen som med sine 1 500 kilometer passerar 1 250 høgdedrag og vatnar/drenerer 400 000 dekar. Om temjinga av Den gule floden. Eller om dei fantastiske framstega til Chillying-folkekommunen i det nordlige Hunan. Men det spørst likevel om ikkje Tachai er det mest imponerende av alt. Eit døme på korleis sosialismen legg kára til rette for den store massen av bønder og utviklar jordbruket enormt. Ikkje legg det øyde, som vi kjenner det frå Noreg og andre kapitalistiske land.

EIN FATTIG LANDSBY

Før frigjeringa var Tachai ein sær fattig landsby. Innbyggjarane vart utbytta av dei store godseigarane, jordbruket var primitivt og avlinga deretter. Frå 75 til 150 kilo korn på målet. Folk bodde dels i holer, og landsbyen hadde ikkje elektrisitet.

I dag har brigaden bygd nye boliger til alle dei 84 familiene. (Tachai har omlag 400 innbyggjarar.) Avlinga er auka til 675 kg pr dekar. Tre er planta, terrassargravd ut i dei bratte fjellskråningane, og jordbruket mekanisert. Ingen som i dag vitjer Tachai drar vekk derifrå utan å vere imponert av framgangen.

EI UTVIKLING PÅ LINE MED DEN ØVRIGE LANDSBYGD

Tachai er ikkje noko særmerkt døme på utviklinga i Kina. Tvert om er det slik at det som har skjedd i Tachai illustrerar utviklinga på landsbygda i dette landet forøvrig.

Utviklinga i jordbruksproduksjonen, avskaffinga av matmangelen og mekaniseringa av drifta er noko Tachai har sams

med alle produksjonsbrigader. Utviklinga av brigaden har foregått under vilkåra den proletariske staten har bydd landsbygda. Slik som jordreformen av 1950, der godseigarjorda vart fordelt blant fattigbøndene, statlege maskinstasjonar osv.

Men særmerkt ved Tachai er at folket der har gått i brodden, synt vegen for andre brigadar. Nabolandsbyen Wu Chaiping høyrde t.d. under same eininga som Tachai. Men dei hadde betre jord, og meinte at dei tapte på dette samarbeidet. Difor trakk dei seg. Men det var ikkje lange tida før det karrige Tachai hadde passert avlingane i nabolandsbygda. Slik synt dei at det ikkje er jordsmonnet og klimaet som er det avgjerande, men innsatsen til folket sjølv.

LIT PÅ EIGNE KREFTER!

Gjennom å fylgje parola om å lite på seg sjølv og sine egne krefter, har Tachai gått framover med stormskritt.

Dei har avskaffa den private jorda, for historia lærte dei at produksjonen gikk ned når kvar og ein skulle ha omsut for berre sin eigen jordlapp. Slik er dei no eigar av all jorda saman, *gjennom* produksjonsbrigaden. Av inntektene til brigaden vert 45% utbetalt som løn, 1 prosent går til skatt til staten, og 53% vert investert eller satt til side. Skattesystemet i Kina avheng av kor rik jorda på staden er. Tachai har skrin jord, medan andre brigadar kanskje må ut med 5% i skatt.

KVA ER KJENNEMERKA PÅ TACHAI-FYLKA?

To store konferanser er avhaldne for å lære av Tachai. På den første, i oktober 1975, kom ein fram til 6 kjennemerke ved fylker av Tachai-typen. Desse kjennemerka er m.a. at fattigbøndene og dei lågare mellombøndene har herre-



BILDET: Fra jordbruket i Tachai. Ennå foregår mye av arbeidet for hand. (Foto: Klassekampen)

Tachai - frå fattig fjellbygd til bugnande åkrar



BILDET: Slik utnytter bøndene i Tachai de bratte åsene. (Foto: Hsinhua)

dømmet i fylket. At ein må utvide den kollektive økonomien heile tida, at ein må utvikle fylka allsidig med jordbruk, skogbruk, feavl, attåttnæringar og fiske. Og endeleg at kadrar på ulike plan regelbundet skal ta del i produksjonen. Det siste er sær viktig for at leiarane heile tida skal halde kontakten med folket, og ikkje utvikla seg til eit borgarleg byråkrati.

MOTSTAND FRÅ BORGARSKAPET

Framgangen til folket i Tachai har ikkje kome utan motstand. Etter frigjeringa i 1949 satte godseigarane seg beint imot jordreformane og at bøndene skulle overta jorda. Sidan kom kampane mot Liu Shao-chi og hans idear om at det kinesiske jordbruket skulle byggje på private einingar. Ei utvikling som på lang sikt ville tydd ei attreising av godseigarsystemet.

Tachai-folket avviste Liu Shao-chi, og slo fast at nøkkelen til vidare framgong låg i at ein tvert om utvikla fellesåkrane og fjerna dei private. Berre slik kunne ein nytta ut relskapene, dyrke dei produkta og gjennomføre dei tiltaka med jord, hus osv. som brigaden i Tachai som heile hadde interessen av.

FIRERBANDEN VILLE KNUSE TACHAI

I fjor vart Tachai på ny utsatt for voldsomme angrep frå

borgarlege krefter, som ville knuse føredømet til landsbygda i Kina. På «lær av Tachai-konferansen» i 1975, som vart skipa til for at heile Kina skulle lære av framgangene til Tachai, kom Chiang Ching med harde åtak på Tachai. Ho kalla Tachai-folket for «revisjonistar», og ville dele opp jordbruket i private einingar. Men Tachai-folket stod saman mot desse åtaka. Tvert om virka dei slik at bøndene vart enno meir bestemte på å byggja ut brigaden sin vidare.

Under leiling av partisekretæren Chen Yung-kuei har Tachai heldt seg til prinsippa Mao Tsetung staka ut for utviklinga av det kinesiske jordbruket, i mot alle borgarlege element som ville rive ned Tachai og knuse prinsippa til Mao Tsetung og Kinas Kommunistiske Parti. Slik har dei utvikla jordbruket. Dei har synt verda at sosialismen utviklar jordbruket og tener de store massane av bønder. Og at det berre er ved å stole på egne krefter og halde fast ved ein riktig politikk at framgang er mogeleg. Slik har innsatsen til desse hardføre folka i Taichangfjella gitt eit føredøme som vi i Noreg har mykje å lære av, sjølv om situasjonen ellers er aldri så ulik.

Sigden legg med dette fram synet sitt på dei nye modellbruka som utviklinga i jordbruket skal styrast etter i åra som kjem. Dei har hittil vore løynt, og grunnen er klår: Dette er med i eit materiale som legg opp til ei stortilt strukturrasjonalisering i tida som kjem. Titusenvis av bruk skal ikkje gi ei leveleg inntekt for brukarane. Det vert ei oppgåve å gjere desse planane kjent blant alle bønder, og reise ein storm av protestar. Både mot staten og mot leiinga i Bondelaget og Bonde og Småbrukarlaget, som har gitt modellane si varme tilslutning.

Den offisielle begrunnelsen for oppretting av modellbruka er det såkalte likestillingsvedtaket. Dvs. vedtaket som Stortinget fatta, på bakgrunn av Hitra-aksjonen, om at jordbruket skulle likestilles økonomisk med industriarbeiderne i løpet av en 6-årsperiode.

Men for å klare det, måtte en få opplysninger om økonomien på ulike brukstyper og størrelser, og det arbeidskravet som disse bruka hadde. Derfor vedtok en å innføre modellbruka eller ei norm for bruksstørrelsen, som det ble sagt skulle være ei sikring for at alle bruk virkelig oppnådde økonomisk likestilling.

Siden da har modellbruka blitt et sentralt begrep. De går som en rød tråd gjennom hele stortingsmelding 14 (landbruksmeldinga), og de vil bli lagt til grunn ved jordbruksoppkjørene. Modellbruka vil danne rettesnora for hvilke bruk som skal overleve eller legges ned i framtidas jordbruk. Derfor er det viktig at alle som er opptatt av jordbruket sin framtid i Norge, ikke ser på modellbruka som en uinteressant departementsoppgjør, men som en alvorlig trussel mot titusener av bønder.

UTVALG SKAL SETTE OPP NORMENE

Arbeidet med å utarbeide normene for modellbruka er på det nærmeste ferdig. Et såkalt ad hoc-utvalg har vært i sving, og det har en interessant sammenheng: Formann er Finn Reisegg fra Norges Landbruksøko-

nomiske Institutt. Han har med seg generalsekretær Dalby fra Bondelaget, generalsekretær Kaldahl fra Småbrukarlaget, Øksnes sin personlige sekretær i Landbruksdepartementet, Per Harald Grue, ekspedisjonssjef Ingolv Hareid, byråsjef Moland i Finansdepartementet, konsulent Gran fra Landbrukets Sentralforbund, Bjørmo fra Skog og Land (Stortingsutpekt) og endelig byråsjef Ones i Statistisk Sentralbyrå. Med andre ord en pen bukett pampere fra bondeorganisasjoner, stat og landbruksmonopol. Disse folka er det som skal sitte og «bestemme» hva slags bruk som kvalifiserer til ei leveleg inntekt, og hvilke som ikke gjør det.

FEIL UTGANGSPUNKT

Allerede i utgangspunktet er disse folka på ville veger. Modellbruka blir konstruert opp på grunnlag av driftsgranskninga til Norsk Landbruksøkonomisk Institutt. Sjølv modellbruket er altså et teoretisk konstruert gardsbruk der tall for omsetning, utgifter til gjødsel osv. blir henta fra NLI-undersøkelsen.

Men NLI-undersøkelsen representerer ikke gjennomsnittet av norske gardsbruk. Ingen bruk under 50 dekar er med i det hele tatt. Og de øvrige bruka er i regelen gardar som utmerker seg på en eller annen måte. (Særlig godt drevet, gode vekstforhold, besetninger osv.) Dermed må vi slå fast at sjølve oppbygginga av modellbruka er gjort på et helt sviktende grunnlag.

MODELL FOR VIDERE STRUKTURRASJONALISERING

Slik blir modellene for norske gardar teoretiske bruk som er langt større enn et vanlig norsk gardsbruk. Så kan en spørre: Hvis det er slik at regjeringa og ledelsen i Bondelaget og Småbrukarlaget virkelig ønsker at alle bønder skal oppnå inntektsmessig jamstilling med industrien, hvorfor setter de da opp modeller som i utgangspunktet utelukker ei leveleg inntekt fra titusenvis av bruk?

Svaret er enkelt: Disse folka ønsker slett ikke økonomisk likestilling for småbonden. Tvert imot mener det at strukturrasjonaliseringa skal fortsette. Mens 100 000 bruk er nedlagt etter krigen, vil de fjerne ytterligere 40 000. Dvs. de vil ned på et bruksantall på ca. 60 000.

MODELL FOR ENORM STATLIG PROFITT

Bøndene skal oppnå økonomisk likestilling med industri-



BILDET: Familiebruka skal styrkes, hevder staten. Men modellbruka betyr det motsatte. (Foto: Samfoto)

Modellbruka åpner for nedlegging av nye tusener av gardsbruk

arbeiderne. Det er slått fast i stortingsvedtaket at det skal skje over en 6-årsperiode. Men slett ikke alle bøndene skal oppnå dette, bare litt over halvparten.

Ved å sette krava til et bruk som skal gi ei inntekt lik gjennomsnittet i industrien opp etter

modellbruknormene, sparer staten milliarder av kroner. Det sier seg sjøl at det er atskillig rimeligere å likestille 60 000 bønder enn i overkant av 100 000.

EN AVLEDNINGSMANØVER

Borgerskapet har sagt mye pent om likestillingsvedtaket, og om betydninga av modellbruka. Progressive bønder må ikke la seg lure av dette pratet!

Målet er slett ikke rettferdighet og likestilling for småbøndene. Det er tvert imot fortsatt strukturrasjonalisering og enorme besparelser for staten. Det er sannheten som ligger bak de formelle grunnene for innføringa av modellbruka. Øksnes slapp noe av katta ut av sekken da han mente mjølkbruk med 4 kyr og mindre burde forsvinne. Det samme vil skje med andre brukstyper. Med mindre kampen som småbøndene sjøl fører ikke kan sette en stopper for innføringa av modellbruka.

For å syne kor langt modellforlaget avviker fra det som er realiteten innafor norsk landbruk, skal vi berre gå gjennom nokre av dei, samanlikna med kva borgarleg og offisiell statistikk syner.

Modellsettet slår til lyd for eit årsverkstal på mellom 80 og 120 vinterfora sau. Statistikken frå 1976 syner at 93% av bruka har færre enn 100 sauer, og 45% av bruka har mindre enn 20 sauer.

For Nord-Noreg er det sett opp ein modell på 6 kyr kombinert med fiske eller sauehald for eit årsverk, og 12 kyr på rein mjølkproduksjon. Jordbruksstatistikk for 1969 syner ein gjennomsnittleg storleik på 3,5 kyr i Finnmark. I dag ligg det noko høgare, men langt dei fleste i fylket har under 6 kyr.

Dal og fjellområda på Austlandet og i Trøndelag nyttar seg av same grunnlaget, 6 kyr kom-

binert med deltidsarbeid eller 12 kyr i rein mjølkproduksjon. Flatlandet på Austlandet og Trøndelag forøvrig har ein tre modellsett, på 12, 18 og 30 mjølkekyr. Medan tala syner at 36% av alle bruka med kyr hadde færre enn 4 kyr, og heile 69% mindre enn 9.

Flatbygdene på Austlandet har ei norm på 200 da. korn, saman med griseproduksjon. Eller 300 dekar fordelt på korn og potet. Medan t.d. Østfold har eit gjennomsnittleg bruksareal på 136 dekar, ifølgje statistikken for 1974.

Dette syner at modellbruka ikkje er representative for kva som er ryndomen i norsk jordbruk. Tvert om ligg dei i storleik og produksjon langt over det

som er vanlig. Når dei skal danne grunnlaget for kva som skal til for å skaffe seg ei leveleg inntekt, seier det seg sjølvi kva følgjen vil bli: Det lar seg ikkje gjera å leva av inntekta ved stordelen av småbruka, og ein småbonde må søke arbeid og inntekt anna stad.

Når vi i tillegg tar med at det er ein uttrykkeleg føresetnad at effektivitetsnormane skal justerast oppover med jamne mellomrom, står det enno klårare kva lei det ber. Med modellbruka har staten og bondearistokratiet skaffa seg eit godt utgangspunkt for å kvitte seg med nye titusener av bønder. Berre bøndene sjølve kan bremse på desse planane ved å kjempe aktivt mot dei.

Slik stiller organisasjonene seg

SVIK FRÅ FORBUNDA

Kva seier så leiinga i Bondelaget og Bonde og Småbrukarlaget til modellbruka? Er dei rasande over at jordbruket no skal byggjast over ein lest som vil gjere djupe innhogg i medlemstokken deira?

Slett ikkje. Småbrukarlaget seier i sin kommentar at dei finn det naturleg at modellbruka i vanskelegstilte distrikt vert bygd opp rundt eit kuantal på 6 kyr. Og at «Ved siden av besetningsstørrelsen bør en også ta sikte på en arealstørrelse som er rimelig i forhold til besetningsstørrelsen.» Videre: «Når vi ikke har konkretisert våre ønsker i større grad enn vi har gjort, er det fordi vi godt ser problema som

ligger i arbeidet med oppbygging av et tilstrekkelig antall modeller for å gjenspeile hovedlinjene i de varierte forhold vårt jordbruk arbeider under.»

Ikke en negativ merknad, berre varm foretåning for kor vanskeleg dei har hatt det, dei som har sett opp modellane. Slikt er å sveike medlemmane sine interesser!

Bondelaget ligg ikkje etter. Dei har like godt lagt fram et eige forslag til modellar, som dels ligg over budsjett-nemnda sine.

Det er lett å skjønne kvifor såvel staten, som bondearistokratiet vil halde desse sakene løynde og borte frå medlemmane. Lat oss sørge for at ønskja ikkje vert oppfylt!



BILDET: Modellbruka vil forverre situasjonen for bøndene i utkantstrøka ytterligere.

Kvart år arrangerar Vennskapssambandet Norge-Albania vennskapsturer til Albania. Frå ein kamerat som tok del i ein av desse turane i år, har Sigden fått denne reiseskildringa av jordbruket i landet.

Det kunne synes vanskelig å skrive om albansk jordbruk etter bare en ukes opphold i landet, etter å ha besøkt et kollektivbruk og et statsbruk.

Det som først slår en besøkende her, er den intense utnyttinga og kultiveringa av jorda. Det er tydelig at den dyrka og dyrkbare jorda blir sett på som en produksjonsfaktor av den aller største betydning. Åkrene er velstelte og frodige, mais og solsikker synes å kappes opp mot høyden. Nå, i de første dagene av juli, er hveten høstet inn, stakker av halm er satt opp. Stubbåkrene pløyes opp og såing av mellomkulturer, først og fremst mais, er i full gang. Slik kan en ta to avlinger i året på samme åker.

I år er det første året Albania er selvforsynt med korn. Det representerer et strålende resultat av innsatsen i jordbruket og er en stor politisk og strategisk seier. Landets sjølberging med korn og andre jordbruksprodukter, sikrer sosialismens seier i Albania.

«Jordbruket er hele folkets sak» sier kommunistpartiet og regjeringa. Dette slagordet blir satt målbevisst og konsekvent ut i livet. Det er det kommunistiske partiet som leder planleggingen, ledelsen og arbeidet i jordbruket, i kollektivbrukene og statsbrukene. Slik sikrer en at partiets linje i jordbrukspolitikken blir gjennomført. På hvert bruk, i hver sektor av jordbruket, i hver brigade er det kommunistiske partiet til stede. Det ideologiske og politiske arbeidet på bruket er av grunnleggende betydning for utviklingen av jordbruksproduksjonen, for utviklingen av det sosiale og kulturelle fellesskapet på kollektivbruket og statsbruket. Uten en kommunistisk ledelse, intet sosialistisk jordbruk. Det er viktig å ha det klart for seg.

Det enkelte bruk blir ledet av et styre eller råd, valgt av brukets medlemmer på grunnlag av en representasjonsordning. Medlemmenes innflytelse sikres bl.a. ved allmøter som holdes med bestemte mellomrom.

Maskin- og traktorstasjoner (MT) er viktige elementer i mekaniseringen av jordbruket. Deres betydning styrkes også av at de kan dirigere materiell til de brukene og distriktene som trenger hjelp, selv om de ligger utenfor MT-stasjonens område geografisk sett. Det gjorde et sterkt inntrykk på hele delega-

sjonen da vi utenfor byen Fier i Sør-Albania møtte en stor kolonne av traktorer og skurtreskere på vei fra et nordligere distrikt for å hjelpe til med innhøstinga i distriktet her. Slik utnytter en maskinparken mer effektivt og slik styrker en samarbeidet og samholdet brukene imellom.

Sjøl om mekaniseringen av jordbruket i Albania er kommet godt i gang, står det nok meget igjen. Det gjelder særlig problemet med trekk-krafttraktorer og lastebiler som må importeres. Men nå produserer en i Albania alle typer reservedeler til traktorene og målet er å sette i verk produksjon av egne traktorer innen kort tid. Ennå brukes et stort antall okser, esler og hester som trekraft i jordbruket. Det vil nok fortsatt være slik i mange år framover.

Den kollektive driftsform, samvirke og statsbruk, har gjort det mulig å dyrke opp og kultivere ny jord i stor utstrekning. Veldige vanningsanlegg er gjennomført for overrisling og kunstig vanning. Dyrking av ris på slettelandet langs Adriaterhavet har tatt et langt steg framover. Den kunstige vanningen bidrar både til å auke produksjonen og til å sikre årvisse avlinger.

Ved drenering – grøfting – er store sumpområder tørrlagt og dyrket opp. Hvor malaria tidligere herjet, finner en i dag åkrer med slike varmekrevende vekster som mais, bomull og ris.

Albania som i hele sin lengde i sør strekker seg langs Adriaterhavet, grenser i sør og øst til Hellas. Landet har en høy gjennomsnittstemperatur og tilstrekkelig med nedbør. Klimaet egner seg godt for produksjon av vindruer og sitrusfrukter. De produseres da også i stor utstrekning: Appelsiner er en av

landets store eksportvarer.

Jordbruksproduksjonen i Albania er i stor utstrekning lagt opp etter distriktstise, geografiske forhold. I fjelldistriktene er kvegavl med produksjon av kjøtt og melk hovedsaken. På slettelandet langs Adriaterhavet produseres det korn samt mais og solsikker til dyrefor. Her på slettelandet dyrkes det og ris og bomull.

Det er klart gitt uttrykk for at busetting og jordbruksdrift skal holdes oppe i utkantstrøkene, i fjellområdene. Hver eneste dyrket jordflekk er en kapital og slik av grunnleggende betydning for hele landet. Og det er like viktig at folket bor i fjellområdene som på slettelandet. Og staten har tatt konsekvensen av dette i sin politikk.

Bruksstrukturen i det sosialis-



BILDET: Risproduksjon i Lezha-distriktet

INNTRYKK FRÅ ALBANSK JORDBRUK

Albania er helt ulik bruksstrukturen i norsk jordbruk. Størrelsen på kollektivbrukene, og enda mer på statsbrukene, går opp i titusenvise dekar pr. bruk. På det kollektivbruket delegasjonen besøkte utenfor byen Girokastra i Sør-Albania, bodde det i alt 9 000 mennesker.

Det kom fram her at enkelte av de mannlige medlemmene av kollektivbruket hadde sitt arbeid i industrien i nærheten. Det vil i disse tilfeller si at den ene ektefellen, mannen, arbeidet utenfor kollektivbruket, mens kvinnen arbeidet på bruket. Det ble uttalt at industrien hadde behov for mannlig arbeidskraft og at kollektivbruket i en viss ut-

strekning avga menn til tungarbeid i industrien.

Et karakteristisk innslag i albansk jordbruk er innsatsen av frivillige arbeidere – mest ungdom – fra byene til arbeid på kollektivbrukene og statsbrukene. Ved større arbeider som gravning av kanaler for vanningsanlegg og drenering, ved jordkultiveringsarbeider og ved innhøsting, deltar tusener av unge arbeidere fra byene. Slik utvikles og styrkes båndene mellom bondene og arbeiderklassen. Under parolene «Jordbruket er hele folkets sak» forenes folkemassene i bygd og by.

Det jordbrukspolitiske mål er å utvikle kollektivbrukene til en

høyere form for samfunnsmessig eiendom, til statsbruk. Graderingen av kollektivbrukene i 6 kategorier eller klasser hvor klasse 6 er den høyeste form for kollektivbruk og nærmer seg statsbruket, forteller om det. Men ennå er intet kollektivbruk omdannet til statsbruk. De statsbrukene en har i Albania ble organisert umiddelbart etter frigjøringa på grunnlag av ekspropriasjon av storgods som tidligere hadde tilhørt albanske og italienske feydalherrer.

Det inntrykket en står igjen med er at samvirkebruket eller kollektivbruket har betydd et enormt steg framover for alban-

sk jordbruk. Det synes ikke å rå tvil om at kollektivbruket i Albania representerer en driftsform som er det private, individuelle gardsbruk overlegent. Den alminnelige albanske bonde som før revolusjonen var uten egen eid jord og uten sosial trygghet, har i dag en levestandard, sosiale goder og et kulturelt liv som en ikke kunne tenke seg bare for 20–30 år siden.

Det fellesskap i arbeid og sosialt liv som en ser på landsbygda i Albania i dag er uttrykk for en ny og lykkeligere tilværelse for landsbygdas folk.

Det sosialistiske jordbruket i Albania har mulighetene i seg til fortsatt rik utvikling.

Dürres, Albania, den 12. juli 1977
V.G.



BILDET: Mekaniseringen av jordbruket i Albania gjør stadig framskritt. Bildet viser høsting av mais på statsfarmen i Lushnja. (Foto: ATA)

Abonner på Klassekampen!

Klassekampen, avisa til AKP(m-l), utvider igjen. Fra 1. januar 1978 vil avisa komme med 16 sider hver dag, det dobbelte sidetallet av det som er ei vanlig dagsavis i dag. Det er bare vel et halvt år sia Klassekampen tok spranget fra å komme to dager i uka til å bli dagsavis.

Mange områder vil få bedre dekning i og med utvidinga, slik som kultur, sport, populærvitenskap o.l. Men også landbruksstoff og fiskeristoffet vil øke i omfang.

I forbindelse med overgangen til 16 sider hver dag, har avisa lansert et tilbud til nye abonnenter. Prisene er 490 for helår, 245 for halvår, 123 for kvartal og 41 for månedsabonnement. Send bestilling til Klassekampens distribusjon, boks 2046 Grünerløkka, Oslo 5. Oppgi hvor lenge abonnementet skal være, så får du regning i posten sammen med avisa. Abonner!!